

Strengthening Serbia-EU Civil Society Dialogue Project

vodič

ZA OSNIVANJE I UPRAVLJANJE PREDUZEĆIMA
ZA PROFESIONALNU REHABILITACIJU I ZAPOŠLJAVANJA
OSOBA SA INVALIDITETOM

Leskovac, 2011.

PREDGOVOR

Usvajanjem i stupanjem na snagu Zakona o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju osoba sa invaliditetom 23.10.2010. godine učinjen je značajan korak ka unapređenju inkvizije osoba sa invaliditetom, zapošljavanja i profesionalnog razvoja što predstavlja bitan korak ka opštem društvenom, kulturnom, duhovnom i ekonomskom razvoju srpskog društva.

Tehnološke i organizacione promene koje tranziciona ekonomija donosi, imaju za posledicu svakodnevno intenzivno menjanje celokupnih društveno ekonomskih odnosa. Pitanje socijalnog uključivanja osoba sa invaliditetom u sve sfere društvenog života, uključujući i stimulisanje njihovog uključivanja na tržište rada ima veliki značaj i ne postavlja se kao problem socijalne politike, već kao pitanje poštovanja ljudskih prava.

Zapošljavanje i profesionalna rehabilitacija osoba sa invaliditetom je oblast koja ima primarni značaj za poboljšanje uslova života ove kategorije stanovništva. Pravo na rad zagarantovano je svakom građaninu Republike Srbije, jer je to pravo koje omogućava svakom pojedincu da unapređuje svoje sposobnosti i da se razvije u kreativnu osobu.

Donošenjem podzakonskih akata kojima se operativno Zakon primenjuje stvorio je niz predpostavki za unapredjenje zapošljavanja osoba sa invaliditetom. Međutim, odgovornost za realizaciju mogućnosti, uz institucije centralnog nivoa vlasti, moraju da prezumu i lokalne samouprave, organizacije i udruženja osoba sa invaliditetom kao i drugi segmenti lokalnih zajednica.

U cilju motivisanja i boljeg uvezivanja centralnih i lokalnih aktera, naročito organizacija civilnog sektora i razmenu znanja sa evropskim partnerima, za punu primenu mogućnosti ovog Zakona, pokrenut je Projekat "Osnivanje preduzeća za profesionalnu rehabilitaciju osoba sa invaliditetom"

Projekat je realizovan u okviru programa „Jačanje dijaloga između organizacija civilnog društva Evropske unije i Srbije“ na teritoriji republike Srbije i ima za cilj da doprinese jačanju kapaciteta organizacija civilnog društva u formulaciji i adaptaciji aktuelnih zakona, analizi javnih politika koje utiču na zapošljavanje osoba sa invaliditetom kao jedne od ranjivih grupa kroz transfer dobrih praksi iz EU, kao i stvaranju uslova sa njihovo zapošljavanje.

Ostvarenje ovog cilja je projektovano kroz implementaciju četiri grupe aktivnosti i to:

Podizanje stepena svesti među ciljnim grupama o odrednicama zakona i prikupljanje povratnih informacija o problemima u implementaciji

Realizacija studijskog putovanja u Berlin (S.R. Nemačka) i upoznavanje sa primerima dobre prakse EU u formiranju i funkcionisanju centara za poslovnu rehabilitaciju OSI

Treninzi za formiranje i funkcionisanje Preduzeća za poslovnu rehabilitaciju OSI i Tehnička i logistička podrška novoformiranim Preduzećima za poslovnu rehabilitaciju OSI

Projekat je implementiran u partnerstvu sa nemačkom organizacijom ASB (Arbeiter Samariter Bund) uz podršku Ministarstva rada i socijalne politike i Udruženja poslodavaca Srbije, a u okviru projekta "Jačanje dijaloga između organizacija civilnog društva Srbije i EU" koji finansira Evropska unija, a realizuje Delegacija Evropske unije u Republici Srbiji.

Objavljanje Vodiča za osnivanje i funkcionisanje Preduzeća za poslovnu rehabilitaciju je i poziv svim lokalnim samoupravama, udruženjima osoba sa invaliditetom i preduzetnika za puno uključivanje u mogućnostima koje ovaj proces pruža. Vodič će obezbititi zainteresovanim stranama potrebne informacije vezane za pravna i finansijska pitanja, kao i ona koja se tiču uloga i odgovornosti ovakvih preduzeća.

Svesni smo da će za uspostavljanje dovoljnog broja Preduzeća za poslovnu rehabilitaciju OSI biti potrebno više godina. Želimo da zainteresovanim damo dovoljno informacija i mogućnosti da obezbede odgovarajuće resurse i aktvno se uključe u ove procese.

Projektni tim EDC

SADRŽAJ

VODIČ ZA OSNIVANJE PREDUZEĆA ZA PROFESIONALNU REHABILITACIJU I ZAPOŠLJAVANJE OSOBA SA INVALIDITETOM.....	1
1. UVOD	5
2. INSTITUCIONALNI OKVIR ZA OSNIVANJE I RAD PREDUZEĆA ZA PROFESIONALNU REHABILITACIJU I ZAPOŠLJAVANJE OSOBA SA INVALIDITETOM.....	9
3. POSTUPAK OSNIVANJA PREDUZEĆA ZA PROFESIONALNU REHABILITACIJU I ZAPOŠLJAVANJE OSOBA SA INVALIDITETOM.....	20
4. INSTITUCIJE ZA PODRŠKU.....	25
5. POSLOVNI PLAN PREDUZEĆA ZA PROFESIONALNU REHABILITACIJU I ZAPOŠLJAVANJE OSOBA SA INVALIDITETOM.....	29

PRILOZI

PRIMERI KONKURSA ZA FINANSIRANJE POSLOVANJA PREDUZEĆA ZA PROFESIONALNU REHABILITACIJU OSOBA SA INVALIDITETOM	35
PRIMER PROGRAMA OBUKE.....	47
PRIMER OSNIVAČKOG AKTA PREDUZEĆA.....	55
PRIMER MANAGEMENT PLANA.....	60

1. UVOD

Šta je profesionalna rehabilitacija?

Pod pojmom profesionalna rehabilitacija podrazumevaju se programi mera i aktivnosti koje se sprovode sa ciljem da se osoba sa invaliditetom sposobi za odgovarajući posao, da se zaposli, zadrži posao ili u njemu napreduje, odnosno da se prekvalifikuje za drugi odgovarajući posao. Ona pruža uvid u psihofizičke i radne sposobnosti osoba sa invaliditetom, interesovanja, mogućnosti u zapošljavanju, spretnost, izdržljivost, umešnost i ukazuje nam na očuvane radne sposobnosti/potencijale koji su od značaja za buduću profesionalnu aktivnost ovih lica. Proces profesionalne rehabilitacije obuhvata i socijalno-psihološku procenu i praktičnu proveru radnih sposobnosti osoba sa invaliditetom.

Profesionalna rehabilitacija je proces kojim se obezbeđuje sticanje i unapređenje kompetencija osoba sa invaliditetom u odnosu na zahteve tržišta rada. Obuhvata postupke i mere koje se preduzimaju u cilju osposobljavanja lica sa invaliditetom za odgovarajuće izabrano zanimanje, odnosno za posao koji treba da obavljaju i predstavlja osnov za brže uključivanje OSI u svet rada.

Cilj profesionalne rehabilitacije usmeren je ka postizanju maksimalnih fizičkih, društvenih, emocionalnih, obrazovnih i radnih mogućnosti u granicama postojećih ograničenja. Kada se govorи о rehabilitaciji naglasak se uvek stavlja na preostalu sposobnost, a ne na nesposobnost.

Profesionalna procena - procena radne sposobnosti, pruža uvid u psihofizičke sposobnosti, interesovanja, spretnost, izdržljivost, kao i na ograničenja, delimično očuvane ili potpuno očuvane sposobnosti od značaja za buduću profesionalnu aktivnost.

Profesionalno usmeravanje - orientacija - predstavlja organizovane aktivnosti u pružanju pomoći pri izboru zanimanja u cilju profesionalnog usmerenja na osnovu individualnih sposobnosti, preostalih sposobnosti i zahteva tržišta rada.

Profesionalno informisanje - informacije o zanimanjima, sa opisima konkretnih poslova i zahtevima tržišta rada u cilju formiranja aktivnog stava pri izboru zanimanja.

Profesionalno savetovanje - pružanje individualne pomoći u pogledu donošenja konačne odluke o izboru zanimanja.

Radno osposobljavanje - u cilju sticanja znanja i veština za obavljanje konkretnog posla. Realizuje se kroz programe prekvalifikacije, dokvalifikacije i programe osposobljavanja za radno mesto.

Obuke - prostorno, infirmaciono i programske prilagođene i dostupne osobama sa invaliditetom.

33 Nosioci poslova profesionalne rehabilitacije, pored organizacije nadležne za poslove zapošljavanja, mogu biti i preduzeća za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba sa invaliditetom, obrazovne ustanove i drugi oblici organizovanja koji ispunjavaju uslove, kriterijume i standarde za sprovođenje mera i aktivnosti profesionalne rehabilitacije.

Koji su Posebni oblici zapošljavanja i radnog angažovanja osoba sa invaliditetom?

Pod posebnim oblicima zapošljavanja i radnog angažovanja podrazumeva se zapošljavanje u:

- Preduzećima za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba sa invaliditetom,
- socijalnim preduzećima ili u
- radnim centrima.

Preduzeća za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba sa invaliditetom su bitne institucije na području zapošljavanja ove grupacije lica. Zakonom su određeni uslovi za osnivanje i obavljanje delatnosti ovih privrednih subjekata od posebnog interesa. Obavezno je i zapošljavanje najmanje tri stručna lica za oblast zapošljavanja, radnog osposobljavanja i profesionalne rehabilitacije osoba sa invaliditetom, ukoliko preduzeće zapošljava više od 20 osoba sa invaliditetom, ili angažovanje ovih stručnih lica ukoliko preduzeće zapošljava manje od 20 osoba sa invaliditetom.

Socijalno preduzeće se definiše kao "preduzeće koje je prvenstveno orijentisano na rešavanje socijalnih problema i koje višak vrednosti reinvestira prvenstveno u te svrhe, bilo u svoju delatnost, bilo u zajednicu". Jednostavnije rečeno, socijalno preduzeće je:

- profitabilno
- ima društveno korisne ciljeve
- ostvareni profit koristi za rešavanje društvenih ili problema u vezi sa životnom sredinom

Socijalni preduzetnici su pojedinci koji nude inovativna rešenja za goruće društvene probleme. Socijalna komponenta je najvažniji element njihovog poslovanja.

Socijalno preduzeće u odnosu na Zakon o profesionalnoj rehabilitaciji I zapošljavanje osoba sa invaliditeom je privredno društvo koje se osniva za obavljanje delatnosti koja je usmerena na zadovoljenje potreba osoba sa invaliditetom, i koje, nezavisno od ukupnog broja zaposlenih, zapošljava najmanje jednu osobu sa invaliditetom.

Socijalno preduzeće posluje u skladu sa propisima o privrednim društvima.

Socijalno preduzeće i organizacija dužni su da deo prihoda koji ostvaruju obavljanjem delatnosti ulažu u unapređenje uslova rada, radnih veština, socijalne integracije, životnog standarda i zadovoljenja potreba osoba sa invaliditetom.

U zemljama sa razvijenim sistemom socijalnog preduzetništva socijalna preduzeća podstiču pozitivne društvene promene i socijalnu inkluziju. Ovaj koncept podržava civilno društvo, ekonomsku emancipaciju ugroženih grupa i ekološki i ekonomski razvoj.

Socijalna preduzeća mogu da ojačaju privredu, otvore nova radna mesta i reše socijalne probleme. Ona preispituju neke od aktuelnih politika i pomažu vladu da unapredi način organizacije i pružanja javnih usluga.

Socijalna preduzeća takođe mogu da uzdignu nivo etičkih standarda poslovanja i društvene odgovornosti korporacija. Socijalni preduzetnici su dokaz da finansijski uspeh ne isključuje odgovorno ponašanje prema društvenoj zajednici i životnoj sredini.

Na primer, ovakve organizacije preduzeća u Velikoj Britaniji čine pet odsto svih preduzeća i, sa zaradom od preko osam milijardi funti godišnje, stvaraju oko jedan odsto godišnjeg bruto nacionalnog proizvoda.

Radni centar jeste poseban oblik ustanove koja obezbeđuje radno angažovanje kao radno terapijsku aktivnost osoba sa invaliditetom koje se ne mogu zaposliti ili održati zaposlenje ni pod opštim ni pod posebnim uslovima, odnosno čiji je radni učinak manji od jedne trećine radnog učinka zaposlenog na uobičajenom radnom mestu.

Radni centar može da obavlja delatnost pod uslovom da angažuje na radno terapijskim aktivnostima najmanje pet osoba sa invaliditetom, odnosno da angažuje na radno terapijskim aktivnostima najmanje 80% osoba sa invaliditetom u odnosu na ukupan broj radno angažovanih i zaposlenih.

Radno angažovanje osoba sa invaliditetom u radnom centru jeste dugotrajan oblik profesionalne rehabilitacije, u skladu sa psihičkim i fizičkim sposobnostima i željama osobe sa invaliditetom i mogućnostima radnog centra.

Radno angažovanje kao radno terapijska aktivnost osoba sa invaliditetom može se obezbediti i u ustanovi socijalne zaštite za smeštaj korisnika i kod poslodavca posredstvom radnog centra, pod uslovima i na način koji propisuje ministar nadležan za poslove socijalne politike.

2. INSTITUCIONALNI OKVIR ZA OSNIVANJE I RAD PREDUZEĆA ZA PROFESIONALNU REHABILITACIJU I ZAPOŠLJAVANJE OSOBA SA INVALIDITETOM

Institucionalni okvir predstavlja:

- **Strategija unapredjenja položaja osoba sa invaliditetom u Republici Srbiji**
- **Zakon profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju osoba sa invaliditetom**
- **Pravilnik o bližim uslovima, kriterijumima i standardima za sprovođenje mera i aktivnosti profesionalne rehabilitacije**

Na osnovu **Strategije unapređenja položaja osoba sa invaliditetom u Republici Srbiji** («Službeni glasnik RS» br. 55/05 i 71/05-ispravka) koja predpostavlja određene ciljeve i zadatke radi unapređenja položaja osoba sa invaliditetom do pozicije ravnopravnih građana koji uživaju sva prava i odgovornosti, od kojih je jedan zadatak razvijanje politika mera i programa u oblastima obrazovanja, zapošljavanja i rada koji osobama sa invaliditetom pružaju jednakе mogućnosti i podstiču samostalnost, lični razvoj i aktivan život u ovim oblastima, definisani su i okviri donetog Zakona o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju osoba sa invaliditetom.

Zakon profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju osoba sa invaliditetom je stupio na snagu 15. maja 2009. godine, a odredbe čl. 24. i 29. Zakona (odredbe koje se odnose na obaveze poslodavaca) počinju da se primenjuju protekom roka od godinu dana od dana stupanja na snagu istog zakona, tj. od 24. maja 2010. godine.

Ovim zakonom uređuju se: podsticaji za zapošljavanje radi stvaranja uslova za ravnopravno uključivanje osoba sa invaliditetom na tržište rada; procena radnih sposobnosti; profesionalna rehabilitacija; obaveza zapošljavanja osoba sa invaliditetom;

uslovi za osnivanje i obavljanje delatnosti preduzeća za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba sa invaliditetom i drugih posebnih oblika zapošljavanja i radnog angažovanja osoba sa invaliditetom; druga pitanja od značaja za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba sa invaliditetom.

Ovaj zakon zasniva se na načelima:

1. poštovanja ljudskih prava i dostojanstva osoba sa invaliditetom;
2. uključenosti osoba sa invaliditetom u sve sfere društvenog života na ravnopravnoj osnovi – u skladu sa profesionalnim sposobnostima;
3. podsticanja zaposlenosti osoba sa invaliditetom na odgovarajućim radnim mestima i u odgovarajućim uslovima rada;
4. zabrane diskriminacije osoba sa invaliditetom, u skladu sa zakonom;
5. jednakih prava i obaveza;
6. rodne ravnopravnosti osoba sa invaliditetom.

Osoba sa invaliditetom, u smislu ovog zakona, jeste lice sa trajnim posledicama telesnog, senzornog, mentalnog ili duševnog oštećenja ili bolesti koje se ne mogu otkloniti lečenjem ili medicinskom rehabilitacijom, koje se suočava sa socijalnim i drugim ograničenjima od uticaja na radnu sposobnost i mogućnost zaposlenja ili održanja zaposlenja i koje nema mogućnosti ili ima smanjene mogućnosti da se, pod ravnopravnim uslovima, uključi na tržište rada i da konkuriše za zapošljavanje sa drugim licima.

Nezaposlena osoba sa invaliditetom jeste osoba iz stava 1. ovog člana, od 15 do 65 godina života, koja nije u radnom odnosu niti je na drugi način ostvarila pravo na rad, spremna da radi ili prihvati profesionalnu rehabilitaciju radi zapošljavanja i aktivno traži zaposlenje i vodi se na evidenciji nezaposlenih lica kod organizacije nadležne za poslove zapošljavanja .

Poslodavcem, u smislu ovog zakona, smatra se domaće ili strano pravno ili fizičko lice koje zapošljava jedno ili više lica, odnosno Republika Srbija za zaposlene u državnim organima, autonomna pokrajina za zaposlene u pokrajinskim organima i jedinica lokalne samouprave za zaposlene u organima jedinice lokalne samouprave.

Prava utvrđena ovim zakonom ostvaruje osoba sa invaliditetom koja ima utvrđen status osobe sa invaliditetom.

Status osobe sa invaliditetom ima:

1. ratni vojni invalid;
2. mirnodopski vojni invalid;
3. civilni invalid rata;
4. lice kome je izvršena kategorizacija i drugo lice kome je utvrđena invalidnost, u skladu sa zakonom;

5. lice kome je, u skladu sa propisima o penzijskom i invalidskom osiguranju, utvrđena kategorija invalidnosti, odnosno preostala radna sposobnost;
6. lice kome se, u skladu sa ovim zakonom, proceni radna sposobnost saglasno kojoj ima mogućnost zaposlenja ili održanja zaposlenja, odnosno radnog angažovanja.

Osobe sa invaliditetom zapošljavaju se pod opštim ili pod posebnim uslovima.

Zapošljavanjem osoba sa invaliditetom pod opštim uslovima smatra se zapošljavanje kod poslodavca bez prilagođavanja poslova, radnog mesta ili poslova i radnog mesta.

Zapošljavanjem osoba sa invaliditetom pod posebnim uslovima smatra se zapošljavanje kod poslodavca uz p rilagođavanje poslova, radnog mesta ili poslova i radnog mesta.

Pod prilagođavanjem poslova podrazumeva se prilagođavanje radnog procesa i radnih zadataka.

Pod prilagođavanjem radnog mesta podrazumeva se tehničko i tehnološko opremanje radnog mesta, sredstava za rad, prostora i opreme – u skladu sa mogućnostima i potrebama osobe sa invaliditetom.

Prilagođavanjem se može obezbititi i stručna pomoć, kao podrška osobi sa invaliditetom kod uvođenja u posao ili na radnom mestu, kroz savetovanje, osposobljavanje, usluge asistencije i podršku na radnom mestu, praćenje pri radu, razvoj ličnih metoda rada i ocenjivanje efikasnosti.

Obaveza zapošljavanja, u smislu ovog zakona, jeste obaveza svakog poslodavca koji ima najmanje 20 zaposlenih da ima u radnom odnosu određeni broj osoba sa invaliditetom (čl. 24. Zakona).

Poslodavac koji ima od 20 do 49 zaposlenih dužan je da ima u radnom odnosu jednu osobu sa invaliditetom.

Poslodavac koji ima 50 i više zaposlenih dužan je da ima u radnom odnosu najmanje dve osobe sa invaliditetom, i na svakih narednih započetih 50 zaposlenih po jednu osobu sa invaliditetom.

Novosnovani poslodavac nema obavezu zapošljavanja iz člana 24. ovog zakona, u trajanju od 24 meseca od dana osnivanja.

Poslodavac koji učestvuje u finansiranju zarada osoba sa invaliditetom u preduzeću za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba sa invaliditetom ili socijalnom preduzeću i organizaciji oslobađa se obaveze zapošljavanja onog broja osoba sa invaliditetom čije zarade finansira.

Učešće u finansiranju zarade osobe sa invaliditetom iz stava 1. ovog člana ne može biti manje od 50% prosečne zarade u privredi Republike Srbije prema poslednjem objavljenom podatku republičkog organa nadležnog za poslove statistike.

Poslodavac koji , u postupku javne ili druge nabavke , izvrši finansijske obaveze iz ugovora o poslovno - tehničkoj saradnji sa preduzećem za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba sa invaliditetom, kao i iz ugovora o kupovini proizvoda ili vršenju usluga tog preduzeća, izuzev obaveza nastalih u realizaciji ugovora iz oblasti trgovine na veliko – u vrednosti od 20 prosečnih zarada u privredi Republike Srbije prema poslednjem objavljenom podatku republičkog organa nadležnog za poslove statistike u momentu zaključenja ugovora, oslobođa se obaveze zapošljavanja jedne osobe sa invaliditetom iz člana 24. ovog zakona, za narednih 12 meseci od dana izvršenja obaveze .

Odredbama čl. 29. Zakona, predviđeno je da **poslodavac koji ne zaposli osobe sa invaliditetom** u skladu sa članom 24. ovog zakona plaća penale u visini trostrukog iznosa minimalne zarade utvrđene u skladu sa propisima o radu, za svaku osobu sa invaliditetom koju nije zaposlio.

Penale iz stava 1. ovog člana poslodavac je dužan da uplati na račun propisan za upлатu javnih prihoda budžeta Republike Srbije prilikom isplate zarada i naknada zarade, a najkasnije do 30. u mesecu za prethodni mesec.

Obaveza uplate penala prestaje sa mesecom u kome je poslodavac zaposlio propisan broj osoba sa invaliditetom.

Poslodavac koji zaposli osobe sa invaliditetom koje se zapošljavaju pod posebnim uslovima može da ostvari **pravo na refundaciju primerenih troškova** prilagođavanja radnog mesta za zapošljavanje tih lica.

Poslodavac koji zaposli na neodređeno vreme osobu sa invaliditetom bez radnog iskustva ima **pravo na subvenciju zarade** za tu osobu u trajanju od 12 meseci.

Subvencija zarade se ostvaruje u visini minimalne zarade utvrđene u skladu sa propisima o radu.

O navedenim podsticajima za zapošljavanje , odlučuje organizacija nadležna za poslove zapošljavanja, na osnovu zahteva poslodavca.

Zahtev za refundaciju primerenih troškova prilagođavanja radnog mesta,, odnosno zahtev za subvenciju zarade podnosi se u roku od 30 dana od dana zasnivanja radnog odnosa sa osobom sa invaliditetom.

Opštim aktom organizacije nadležne za poslove zapošljavanja utvrđuju se bliži uslovi i merila za ostvarivanje prava na refundaciju primerenih troškova prilagođavanja radnog mesta, odnosno prava na subvenciju zarade.

Ovim Zakonom se definišu pravila, procedure i uslovi osnivanja i fukcionisanja Preduzeća za profesionalnu rehabilitaciju:

Član 35

Preduzeće za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba sa invaliditetom jeste pravno lice koje zapošljava i vrši profesionalnu rehabilitaciju osoba sa invaliditetom, u skladu sa ovim zakonom.

Član 36

Preduzeće za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba sa invaliditetom može da osnuje Republika Srbija, autonomna pokrajina, jedinica lokalne samouprave,

privredno društvo, udruženje osoba sa invaliditetom ili drugo pravno ili fizičko lice, u cilju otvaranja novih radnih mesta i zapošljavanja osoba sa invaliditetom.

Preduzeće za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba sa invaliditetom može obavljati delatnost pod uslovom:

- 1) da ima u radnom odnosu na neodređeno vreme najmanje pet osoba sa invaliditetom;
- 2) da, u odnosu na ukupan broj zaposlenih, ima u radnom odnosu na neodređeno vreme najmanje 50% osoba sa invaliditetom, od čega najmanje 10% osoba sa invaliditetom koje mogu da se zaposle samo pod posebnim uslovima;
- 3) da ima odgovarajući prostor i odgovarajuću tehničku i drugu opremu za radno osposobljavanje i rad osoba sa invaliditetom;
- 4) da ima zaposlena stručna lica za radno osposobljavanje i profesionalnu rehabilitaciju osoba sa invaliditetom, ukoliko preduzeće zapošjava više od 20 osoba sa invaliditetom, odnosno angažovana stručna lica ukoliko preduzeće zapošjava manje od 20 osoba sa invaliditetom, i to:
  - jedno lice za izvođenje praktične nastave i obuke za poslove za koje se osposobljavaju osobe sa invaliditetom,
  - jedno lice za poslove pružanja profesionalne asistencije zaposlenim osobama sa invaliditetom,
  - jedno lice - savetnika za integraciju na radnom mestu;
- 5) da ima dozvolu za obavljanje delatnosti.

Član 37

Preduzeće za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba sa invaliditetom upisuje se u registar privrednih subjekata nadležnog organa, uz prethodno pribavljenu dozvolu ministarstva nadležnog za poslove zapošljavanja.

Dozvola iz stava 1. ovog člana izdaje se po pribavljenom mišljenju ministarstva nadležnog za poslove zdravlja, ministarstva nadležnog za poslove socijalne politike i ministarstva nadležnog za poslove obrazovanja.

Preduzeću za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba sa invaliditetom koje u toku obavljanja delatnosti prestane da ispunjava uslove utvrđene članom 36. ovog zakona ministarstvo nadležno za poslove zapošljavanja oduzima dozvolu.

Ministarstvo nadležno za poslove zapošljavanja vodi evidenciju izdatih dozvola.

Član 38

Na osnivanje, upravljanje, povezivanje, organizaciju, rad, kao i obavljanje delatnosti preduzeća za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba sa invaliditetom primenjuju se propisi koji se odnose na privredna društva, ako ovim zakonom nije drugačije propisano.

Član 39

Preduzeće za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba sa invaliditetom, u okviru svoje delatnosti, sprovodi programe mera i aktivnosti profesionalne rehabilitacije iz člana 13. tač. 2), 3) i 7) ovog zakona:

- 1) za osobe sa invaliditetom zaposlene u preduzeću za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba sa invaliditetom;

- 2) za učenike srednjih škola koji stiču obrazovanje po programima za učenike sa smetnjama u razvoju;
- 3) za osobe sa invaliditetom koje su uključene u mere i aktivnosti profesionalne rehabilitacije.

Član 40

Preduzeću za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba sa invaliditetom se iz budžeta Republike Srbije, odnosno iz Budžetskog fonda, mesečno refundiraju sredstva na ime učešća u zaradama u visini od 50% prosečne zarade u privredi Republike Srbije prema poslednjem objavljenom podatku republičkog organa nadležnog za poslove statistike - po zaposlenoj osobi sa invaliditetom.

Član 41

Preduzeću za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba sa invaliditetom mogu se obezbediti i sredstva za poboljšanje uslova rada, unapređenje proizvodnih programa, uvođenje standarda, poboljšanje kvaliteta proizvoda i pruženih usluga, prilagođavanje radnih mesta ili u druge svrhe.

Sredstva iz stava 1. ovog člana obezbeđuju se iz budžeta Republike Srbije, odnosno iz Budžetskog fonda.

Član 42

Zahtev za dodelu sredstava iz člana 41. ovog zakona podnosi se ministarstvu nadležnom za poslove zapošljavanja i sadrži izveštaj o realizaciji poslovanja, bilans stanja i uspeha u prethodnoj godini, plan poslovanja za period u kome se koriste ta sredstva, broj i strukturu zaposlenih osoba sa invaliditetom i druge činjenice bitne za dodelu i korišćenje sredstava.

Izveštaj o namenskom korišćenju sredstava preduzeće za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba sa invaliditetom dostavlja ministarstvu nadležnom za poslove zapošljavanja šestomesečno i nakon završetka ulaganja.

U slučaju nemenskog korišćenja sredstava preduzeće za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba sa invaliditetom dužno je da dodeljena sredstva vrati sa pripadajućom zakonskom zateznom kamatom.

Pravilnik o bližim uslovima, kriterijumima i standardima za sprovođenje mera i aktivnosti profesionalne rehabilitacije

("Sl. glasnik RS", br. 112/2009)

Član 1

Ovim pravilnikom uređuju se bliži uslovi, kriterijumi i standardi za sprovođenje mera i aktivnosti profesionalne rehabilitacije osoba sa invaliditetom.

Član 2

Osoba sa invaliditetom uključuje se u mere i aktivnosti profesionalne rehabilitacije u cilju povećanja nivoa zapošljivosti, zapošljavanja, održanja zaposlenja, napredovanja ili

promene profesionalne karijere i podsticanja uključenosti osoba sa invaliditetom u sve sfere društvenog života na ravnopravnoj osnovi.

Osoba sa invaliditetom uključuje se i u mere aktivne politike zapošljavanja, radi sprovođenja profesionalne rehabilitacije, povećanja nivoa zapošljivosti ili zapošljavanja.

Mere i aktivnosti iz st. 1. i 2. ovog člana sprovode se u skladu sa ovim pravilnikom i aktom Nacionalne službe za zapošljavanje (u daljem tekstu: Nacionalna služba).

1. Bliži uslovi i kriterijumi za sprovođenje mera i aktivnosti profesionalne rehabilitacije

Član 3

Mere i aktivnosti profesionalne rehabilitacije nezaposlene osobe sa invaliditetom sprovode se ako:

- 1) je osoba sa invaliditetom na evidenciji nezaposlenih lica Nacionalne službe;
- 2) je izvršena procena profesionalnih mogućnosti te osobe;
- 3) postoji potreba da ta osoba bude korisnik usluga profesionalne rehabilitacije, kao dela njene celokupne rehabilitacije.

Član 4

Izuzetno od člana 3. ovog pravilnika pravo na profesionalnu rehabilitaciju ima i zaposlena osoba sa invaliditetom koja ima smanjenu radnu sposobnost zbog povrede na radu ili profesionalne bolesti nastale nakon stupanja na snagu Zakona o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju osoba sa invaliditetom ("Službeni glasnik RS", broj 36/09).

Troškove sprovođenja mera i aktivnosti profesionalne rehabilitacije zaposlene osobe sa invaliditetom snosi poslodavac kod koga je ta osoba u radnom odnosu u vreme nastanka povrede na radu ili profesionalne bolesti u skladu sa odlukom Vlade kojom se utvrđuju usluge Nacionalne službe za koje se plaća naknada.

Međusobni odnos Nacionalne službe, poslodavca koji snosi troškove profesionalne rehabilitacije i zaposlene osobe sa invaliditetom reguliše se ugovorom.

Član 5

Mere i aktivnosti profesionalne rehabilitacije koje je potrebno sprovesti kao deo celokupne rehabilitacije pojedinca, kao i mere aktivne politike zapošljavanja u cilju povećanja nivoa zapošljivosti ili zapošljavanja nezaposlene osobe sa invaliditetom određuju se individualnim planom zapošljavanja između Nacionalne službe i te osobe, na osnovu procene njenih profesionalnih mogućnosti.

Individualnim planom zapošljavanja iz stava 1. ovog člana mogu se utvrditi i druge mere predviđene akcionim planom zapošljavanja ili na drugi način, u skladu sa kriterijumima i standardima predviđenim ovim pravilnikom.

Mere i aktivnosti profesionalne rehabilitacije koje je potrebno sprovesti kao deo rehabilitacije zaposlene osobe sa invaliditetom određuju se na osnovu prethodne procene poslova koje ta osoba može da obavlja.

Član 6

Procena profesionalnih mogućnosti osobe sa invaliditetom predstavlja procenu zapošljivosti, odnosno procenu uticaja objektivnih faktora i stanja i kretanja na tržištu rada koji utiču na mogućnosti njenog zapošljavanja.

Procena profesionalnih mogućnosti osobe sa invaliditetom iz stava 1. ovog člana vrši se primenom objektivnih kriterijuma i uslova za uključivanje nezaposlenih u mere aktivne politike zapošljavanja koje propisuje ministar nadležan za poslove zapošljavanja, vrsta teškoća i prepreka u zapošljavanju sa kojima se osobe sa invaliditetom susreću i vrsta telesnog, senzornog, mentalnog ili duševnog oštećenja ili bolesti iz nalaza, mišljenja i ocene organa veštačenja Republičkog fonda penzijskog i invalidskog osiguranja i potrebe tržišta rada.

Član 7

U zavisnosti od procene radne sposobnosti i procene profesionalnih mogućnosti, osoba sa invaliditetom može biti uključena u mere i aktivnosti profesionalne rehabilitacije i mere aktivne politike zapošljavanja pod opštim uslovima, odnosno po prilagođenim programima usmerenim ka nezaposlenim licima.

Član 8

Profesionalna rehabilitacija i mere aktivne politike zapošljavanja pod opštim uslovima podrazumevaju sprovođenje mera i aktivnosti u grupama koje čine osobe sa invaliditetom i druga nezaposlena lica, odnosno pod uslovima propisanim za nezaposlena lica, u svakom slučaju kad je to moguće, po proceni stručnih lica Nacionalne službe.

Profesionalna rehabilitacija i mere aktivne politike zapošljavanja po prilagođenim programima podrazumevaju sprovođenje mera i aktivnosti prilagođenih potrebama osobe sa invaliditetom, procene profesionalnih mogućnosti i radne sposobnosti, kao i potreba na tržištu rada.

Član 9

Mere i aktivnosti profesionalne rehabilitacije utvrđene individualnim planom zapošljavanja iz člana 5. ovog pravilnika sprovodi Nacionalna služba neposredno ili preko preduzeća za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba sa invaliditetom, obrazovne ustanove ili drugog oblika organizovanja, odnosno izvođača koji ispunjava uslove, kriterijume i standarde utvrđene ovim pravilnikom i opštim aktom Nacionalne službe.

Član 10

Nacionalna služba sprovodi mere i aktivnosti profesionalne rehabilitacije ako osoba sa invaliditetom:

- 1) pruži kompletne, potpune i istinite podatke koji su od uticaja na profesionalnu rehabilitaciju;
- 2) pristupi proceni radne sposobnosti i uključi se u mere i aktivnosti profesionalne rehabilitacije, u skladu sa individualnim planom zapošljavanja;
- 3) redovno dolazi na profesionalnu rehabilitaciju;
- 4) prati program rada i prisustvuje časovima praktične i teorijske nastave;
- 5) ulaže maksimalne napore kako bi se postupak profesionalne rehabilitacije što uspešnije realizovao;
- 6) racionalno koristi alat, materijal i sredstava za rad;
- 7) poštuje radno vreme;

8) izvršava druge obaveze u cilju uspešne realizacije mera i aktivnosti profesionalne rehabilitacije.

Međusobna prava i obaveze između nosioca profesionalne rehabilitacije i osobe sa invaliditetom mogu se urediti ugovorom.

2. Standardi za sprovođenje mera i aktivnosti profesionalne rehabilitacije

Član 11

Mere i aktivnosti profesionalne rehabilitacije koje se odnose na: radno osposobljavanje, dokvalifikaciju, prekvalifikaciju i programe za sticanje, održavanje i unapređivanje radnih i radno-socijalnih veština i sposobnosti osoba sa invaliditetom; pojedinačne i grupne, opšte i prilagođene programe za unapređenje radno-socijalne integracije osoba sa invaliditetom; edukaciju i trening seminare za poslodavce, stručna lica za radno osposobljavanje i profesionalnu rehabilitaciju osoba sa invaliditetom i druga lica; predloge i obuku za primenu adekvatnih tehničkih i tehnoloških rešenja u cilju podizanja efikasnosti osobe sa invaliditetom u učenju i radu, kao i službe podrške (u daljem tekstu: obuke) sprovode se od strane nosilaca poslova profesionalne rehabilitacije, ukoliko su ispunjeni sladeći:

- 1) građevinsko-tehnički standardi;
- 2) standardi u pogledu stručnih radnika;
- 3) standardi u pogledu opreme;
- 4) standardi u pogledu sadržine programa obuke.

Član 12

Građevinsko tehnički standardi, jesu:

1) u pogledu lokacije - objekat mora da se nalazi u naseljenom mestu gde su razvijene saobraćajnice i druge veze komunikacije i gde je obezbeđen nesmetan prilaz prevoznim sredstvima, u skladu sa standardima pristupačnosti - po potrebi;

2) u pogledu infrastrukture - objekat mora da ima obezbeđenu električnu mrežu i telefonski priključak, priključak i instalacije za dovod vode za piće i odvod otpadnih voda;

3) u funkcionalnom pogledu - objekat mora da odgovara potrebama osoba sa invaliditetom - da ima obezbeđenu dostupnost osobama sa invaliditetom sa teškoćama u kretanju i senzornim oštećenjima, sa obezbeđenim grejanjem, provetrvanjem i osvetljenjem, sa podovima izrađenim od materijala koji nije klizav, ne upija vlagu i lako se održava, sa sanitarnim prostorijama koje su opremljene odgovarajućom opremom, sa obezbeđenim radnim prostorijama i prostorijama za održavanje teorijske nastave veličine dovoljne za kretanje i manipulaciju osoba sa invaliditetom;

4) drugi uslovi utvrđeni urbanističkim, građevinskim, tehničkim, sanitarnim, požarnim, propisima o zaštiti životne sredine i bezbednosti i zdravlja na radu.

Član 13

Standardi u pogledu stručnih radnika podrazumevaju da stručne poslove pri sprovođenju obuka obavljaju:

1) instruktori za obavljanje praktične nastave, odgovarajuće struke i najmanje srednjeg nivoa obrazovanja, sa iskustvom u radu sa osobama sa invaliditetom od najmanje tri godine;

2) da stručni radnici za poslove pružanja profesionalne asistencije i savetnika za integraciju na radnom mestu budu specijalni edukatori (defektolozi), andragozi, pedagozi, psiholozi, socijalni radnici ili stručna lica drugih zanimanja iz oblasti društvenih i humanitarnih nauka, visokog nivoa obrazovanja i najmanje jednom godinom iskustva u radu sa osobama sa invaliditetom.

Ukoliko nije moguće obezbediti stručne radnike iz stava 1. tačka 1) ovog člana, stručne poslove mogu da obavljaju i lica drugih zanimanja sa iskustvom u radu sa osobama sa invaliditetom od najmanje pet godina.

Za sprovođenje obuka do 15 polaznika - osoba sa invaliditetom potreban je najmanje jedan instruktor i jedan stručni radnik.

Član 14

Standardi u pogledu opreme podrazumevaju da prostorije za sprovođenje obuke, u zavisnosti od namene i radne sposobnosti osoba sa invaliditetom imaju:

- 1) opremu koja odgovara vrsti obuke koja se sprovodi i koja se lako održava;
- 2) obezbeđen odgovarajući nameštaj, mašine i alate, kompjutere, sredstva i materijale za praktičnu obuku, u skladu sa brojem polaznika i vrstom invalidnosti.

Član 15

Standardi u pogledu sadržine programa obuke obuhvataju:

- 1) naziv izvođača obuke;
- 2) reference izvođača obuke (osnovni podaci o preduzeću za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba sa invaliditetom ili drugom obliku organizovanja - adresa, delatnost, lica za kontakt, prethodna iskustva u organizovanju obuka, akreditacija i sl.);
- 3) naziv obuke;
- 4) područje rada u kom se sprovodi program obuke;
- 5) trajanje obuke (broj časova po jedinicama učenja, odnos teoretskog i praktičnog dela obuke sa opisom, trajanje programa - dnevno i ukupno, odnosno maksimalno ukupno);
- 6) radne kompetencije (opis poslova i/ili radnih zadataka, odnosno kompetencija i veština koje će polaznik obuke steći po završetku programa obuke);
- 7) program obuke (cilj programa, sadržaj programa učenja - teoretskog i praktičnog dela, ishodi, metode nastavnog rada, dinamika realizacije programa);
- 8) uslove za realizaciju programa (udžbenici, priručnici ili brošure, materijalni i drugi resursi);
- 9) polaznike obuke (opis ciljne grupe i optimalan broj polaznika - potrebna prethodna znanja ili sposobnosti kandidata, medicinsko stanje - vrsta invalidnosti i stepen radne sposobnosti i drugi potrebni prethodni uslovi);
- 10) uslove za izvođača obuke (prostor, oprema, sredstva, cena - ukupna i po radnom satu obuke, CV predavača-instruktora i stručnih lica sa opisom kompetencija);
- 11) način provere savladanosti programa obuke (opis ocene stručne službe o funkcionisanju pojedinca - individualni plan rada, kriterijumi praćenja uspešnosti pojedinca i same obuke, opis provere znanja i veština - testovi, praktični deo);
- 12) uslove za dobijanje uverenja;
- 13) sadržaj uverenja;

14) druge elemente.

Član 16

Na mere i aktivnosti profesionalne rehabilitacije koje se odnose na osposobljavanje za rad, dokvalifikaciju, prekvalifikaciju i obučavanje, koje se sprovode u obrazovnim ustanovama, primenjuju se posebni propisi kojima se uređuje dodatno stručno, odnosno obrazovanje odraslih - po opštim ili po prilagođenim programima.

3. Prelazne i završne odredbe

Član 17

Preduzeća za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba sa invaliditetom uskladiće programe profesionalne rehabilitacije sa odredbama ovog pravilnika, u roku od 60 dana od dana stupanja na snagu ovog pravilnika.

Preduzeće za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba sa invaliditetom izvršiće kod nadležnog organa upis delatnosti - ostali obrazovni rad, pre realizacije programa profesionalne rehabilitacije, ako taj program sadrži i radno osposobljavanje (program obuke za sticanje znanja).

Programi obuke za sticanje znanja koji donose preduzeća za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba sa invaliditetom objavljaju se u "Prosvetnom glasniku Republike Srbije", odnosno programi obuke vode se u registru nadležnog organa.

Član 18

Nacionalna služba će sagledati potrebe za zapošljavanjem osoba sa invaliditetom na tržištu rada i organizovati sprovođenje pojedinih mera i aktivnosti profesionalne rehabilitacije u skladu sa tim potrebama u roku od četiri meseca od dana stupanja na snagu ovog pravilnika.

Ukoliko je program obuke preduzeća za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba sa invaliditetom objavljen u "Prosvetnom glasniku Republike Srbije" ili se vodi u registru nadležnog organa, Nacionalna služba organizuje sprovođenje obuke po tom programu.

Član 19

Ovaj pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku Republike Srbije".

3. POSTUPAK OSNIVANJA PREDUZEĆA ZA PROFESIONALNU REHABILITACIJU I ZAPOŠLJAVANJE OSOBA SA INVALIDITETOM

Procedura osnivanja novih preduzeća za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba sa invaliditetom

Preduzeće za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba sa invaliditetom u skladu sa Zakonom o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju osoba sa invaliditetom može da osnuje Republika Srbija, autonomna pokrajina, jedinica lokalne samouprave, privredno društvo, udruženje osoba sa invaliditetom ili drugo pravno ili fizičko lice. Na osnivanje, upravljanje, povezivanje, organizaciju, rad i obavljanje delatnosti ovih preduzeća primenjuju se propisi koji se odnose na privredna društva, ako Zakonom nije drugačije propisano. U skladu sa članom 5. Zakona o privrednim društvima („Sl. glasnik RS“, broj 125/04) delatnost za koju je zakonom propisano da se može obavljati samo na osnovu saglasnosti, dozvole ili drugog akta državnog organa ne može da se obavlja pre dobijanja te saglasnosti odnosno dozvole. U tom smislu i u skladu sa Zakonom, preduzeće za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba sa invaliditetom upisuje se u registar privrednih subjekata nadležnog organa, uz prethodno pribavljenu dozvolu ministarstva nadležnog za poslove zapošljavanja.

Uslovi za obavljanje delatnosti profesionalne rehabilitacije jednaki su bez obzira ko je osnivač, s tim da svi osnivači osim fizičkog lica uz zahtev za dobijanje dozvole dostavljaju i odluku nadležnog organa o osnivanju novog preduzeća za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba sa invaliditetom ili preregistraciju postojećeg.

Zahtev za dobijanje dozvole osnivač podnosi ministarstvu nadležnom za poslove zapošljavanja (Ministarstvo ekonomije i regionalnog razvoja – Sektor za zapošljavanje,

Beograd, Bulevar kralja Aleksandra 15). Forma zahteva nije utvrđena, ali radi bržeg i efikasnijeg sagledavanja ispunjenosti Zakonom propisanih uslova i dobijanja dozvole potrebno je da zahtev sadrži podatke o: a) osnivaču, b) ispunjenosti uslova propisanih Zakonom, c) merama i aktivnostima profesionalne rehabilitacije koje će se obavljati u preduzeću i d) druge podatke i dokaze od značaja za dobijanje dozvole.

Podaci o osnivaču odnose se na: pun naziv pravnog lica ili ime i prezime fizičkog lica koje je pokretač postupka za osnivanje preduzeća, adresa ili sedište, odgovorno lice, lice za kontakt-telefon i e-mail.

Podaci koji se odnose na ispunjenost uslova propisanih Zakonom odnose se na: a) ukupan broj lica koja će biti zaposlena u novoosnovanom preduzeću i broj osoba sa invaliditetom koje će zasnovati radni odnos na neodređeno vreme sa kopijama dokaza o njihovom statusu;

b) poslove odnosno delatnosti koje će se obavljati u novom preduzeću;

c) tačnu adresu prostora u kome će se obavljati delatnost, potpune podatke u vezi sa lokacijom i infrastrukturom, kao i plan prostorija radi sagledavanja prilagođenosti prostora potrebama osoba sa invaliditetom;

d) opremu koja će biti korišćena pri obavljanju delatnosti prilagođenu osobama sa invaliditetom u skladu sa vrstom i stepenom invalidnosti;

e) koja stručna lica će obavljati poslove radnog osposobljavanja i profesionalne rehabilitacije osoba sa invaliditetom sa dokazom o kvalifikaciji i radnom iskustvu, kao i naznaku da li će lica biti zaposlena ili radno angažovana ukoliko će preduzeće zapošljavati manje od 20 osoba sa invaliditetom.

Podaci o merama i aktivnostima profesionalne rehabilitacije koje će se obavljati u preduzeću odnose se na program obuke ukoliko se radi o radnom osposobljavanju, dokvalifikaciji, prekvalifikaciji i programima za sticanje, održavanje ili unapređenje radnih i radno-socijalnih znanja i veština, programima za unapređenje radno-socijalne integracije i obukama za primenu tehničkih i tehnoloških rešenja, u skladu sa članom 15. Zakona.

Drugi podaci od značaja za dobijanje dozvole odnose se na:

a) mišljenje organa nadležnog za poslove bezbednosti i zdravlja na radu na program obuke iz tačke 6. ove procedure. Zahtev za dobijanje mišljenja osnivač podnosi Ministarstvu rada i socijalne politike, Uprava za bezbednost i zdravlje na radu, Beograd, Nemanjina 22-26;

b) mišljenje organizacije za stručno obrazovanje odraslih na program obuke iz tačke 6. ove procedure. Zahtev za dobijanje mišljenja osnivač podnosi Zavodu za unapređenje obrazovanja i vaspitanja, Centar za stručno obrazovanje i obrazovanje odraslih, Beograd, Fabrisova 10;

c) mišljenje odgovarajućeg udruženja ili organizacije osoba sa invaliditetom na program obuke kada se obuka organizuje za grupu polaznika koja ima istu vrstu invalidnosti i procenjene radne sposobnosti.

Druge podatke i dokaze od značaja za dobijanje dozvole moguće je dostaviti i u toku postupka, odnosno nakon podnetog zahteva, u razumnom roku.

Bliže definisanje ispunjenosti uslova za obavljanje obuka utvrđeno je Pravilnikom o bližim uslovima, kriterijumima i standardima za sprovođenje mera i aktivnosti profesionalne rehabilitacije.

Uslovi za obavljanje obuka propisani navedenim pravilnikom odnose se na:

- a) građevinsko tehničke uslove u pogledu lokacije, infrastrukture i u funkcionalnom pogledu;
- b) uslove u pogledu stručnih radnika;
- c) uslove u pogledu opreme;
- d) uslove u pogledu programa obuke.

Program obuke, u skladu sa navedenim pravilnikom ima obavezne elemente, a primer se nalazi na kraju ove procedure.

Na dostavljeni program obuke na koji su dobijena pozitivna mišljenja iz tačke 7. ove procedure, ministarstvo nadležno za poslove zapošljavanja daje odobrenje za sprovođenje konkretnog programa, koje je sastavni deo dozvole.

Prilikom ispunjavanja građevinsko tehničkih uslova u pogledu lokacije, infrastrukture i u funkcionalnom pogledu, potrebno je voditi računa i o uslovima propisanih Zakonom o sanitarnom nadzoru („Sl. glasnik RS“, broj 125/04) i Pravilnikom o opštim sanitarnim uslovima koje moraju da ispune objekti koji podležu sanitarnom nadzoru („Sl. glasnik RS“, broj 47/2006), s obzirom da ove uslove moraju da ispunjavaju subjekti koji obavljaju delatnost socijalne zaštite i vaspitno-obrazovnu delatnost. Ispunjavanje navedenih uslova podleže naknadnoj kontroli sanitarnih inspektora.

Celokupan dostavljeni materijal, sa odobrenjem za sprovođenje konkretnog programa obuke, ministarstvo nadležno za poslove zapošljavanja pregleda i dostavlja na mišljenje ministarstvu nadležnom za poslove zdravlja, ministarstvu nadležnom za poslove socijalne politike i ministarstvu nadležnom za poslove obrazovanja.

Ministarstvo nadležno za poslove zapošljavanja nakon sagledavanja ispunjenosti uslova i dobijanja svih mišljenja (pozitivnih) donosi rešenje o ispunjavanju uslova za osnivanje preduzeća za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba sa invaliditetom, nakon čega se osnivač upisuje u registar Agencije za privredne registre i, pored ostalih delatnosti kojima će se baviti, upisuje i šifru delatnosti 80420 – obrazovanje odraslih i ostalo obrazovanje na drugom mestu nepomenuto, radi sprovođenja mera i aktivnosti profesionalne rehabilitacije. Dokaz o upisu u registar dostavlja se ministarstvu nadležnom za poslove zapošljavanja, radi daljeg praćenja rada i objavljivanja podataka o preduzeću na sajtu ministarstva i Nacionalne službe za zapošljavanje.

Ukoliko nisu dobijena pozitivna mišljenja ili se konstatuje da nisu ispunjeni svi uslovi za osnivanje i rad preduzeća za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba sa invaliditetom, podnositelj zahteva se upozorava na nedostatke i daje se rok u kome je te nedostatke potrebno otkloniti. Ukoliko se nedostaci ne otklone ili postoji negativno mišljenje nekog od nadležnih ministarstava zahtev se odbija.

10 koraka za osnivanje preduzeća

1. Nabaviti registracionu prijavu. obrasci registracionih prijava mogu se kupiti u knjižari ili preuzeti sa internet sajta agencije za privredne registre (apr) - www.apr.sr.gov.yu

Potrebno:

Obrasci za registraciju d.o.o.

2. Overiti akt o osnivanju d.o.o. u opštinskom sudu

Potrebno:

Akt o osnivanju d.o.o.

Obrasci za registraciju d.o.o.

Overa potpisa u opštinskom sudu

Fotokopija lične karte (pasoša)

3. Otvoriti privremeni račun u banci

Potrebno:

Akt o osnivanju d.o.o. dostaviti poslovnoj banci

4. Dobiti potvrdu o registraciji od agencije za privredne registre

Potrebno:

Obrasci za registraciju d.o.o.

Akt o osnivanju d.o.o. potpisani i overen u opštinskom sudu

Odluka o imenovanju lica ovlašćenih za zastupanje

Informacije o osnivaču (registraciona dokumenta, broj l. karte, potvrda o prebivalištu za fiz. lica)

Overeni potpisi lica ovlašćenih za zastupanje - obrazac OP

Potvrda o plaćenim administrativnim troškovima

5. Izrada pečata

Potrebno:

Pečatorescu dostaviti kopiju potvrde o registraciji koju izdaje Agencija za privredne registre

6. Dobiti pib od lokalne poreske uprave

Potrebno:

- Popunjten PIB obrazac, sa potpisom i pečatom*
- Kopija potvrde o registraciji koju izdaje Agencija za privredne registre*
- Kopija obaveštenja organa nadležnog za poslove statistike o razvrstavanju po delatnostima (šifra delatnosti)*
- Overeni potpisi lica ovlašćenih za zastupanje - 3 kopije*

7. Otvoriti trajni račun u banci

Potrebno:

- Overena kopija potvrde o upisu u registar trgovinskog suda*
- Kopija Akta o osnivanju d.o.o.*
- Kopija Statuta d.o.o.*
- Kopija obaveštenja organa nadležnog za poslove statistike o razvrstavanju po delatnostima (šifra delatnosti)*
- PIB - samo rezidenti*
- Uzorak potpisa - original*
- Ugovor o depozitu*
- Zahtev za otvaranje trajnog računa u banci*
- Kopija lične karte (pasosa)*
- Overeni potpisi lica ovlašćenih za zastupanje (obrazac OP)*

8. Prijaviti zasnivanje radnog odnosa sa zaposlenima - nacionalna služba za zapošljavanje (nsz)

Potrebno:

- Overeni obrasci M1 (osiguranje) i stari M1 (osiguranje i zasnivanje radnog odnosa)*
- Overen obrazac E1 (prijava o slobodnom radnom mestu)*
- Overen obrazac E3 (zasnivanje radnog odnosa)*
- Overen obrazac ROD1 (doprinosi)*
- Ugovor o radu i lična karta*

9. Dobiti potvrdu iz fonda pio

Potrebno:

- Overen obrazac M1 (osiguranje)*
- Overen obrazac M4 (registarski broj obveznika i uplate doprinosa)*
- Overen obrazac E1 (prijava o slobodnom radnom mestu)*
- Overen obrazac E3 (zasnivanje radnog odnosa)*
- Ugovor o radu*

10. Dobiti potvrdu fonda za zdravstveno osiguranje

Potrebno:

Zdravstvena knjižica

Potvrda o obavljenom lekarskom pregledu

4. INSTITUCIJE ZA PODRŠKU

a) Nacionalna služba zapošljavanja

U okviru Nacionalne službe za zapošljavanje, OSI su prepoznate kao posebno "ugrožena" grupa nezaposlenih osoba. Stoga su Ministarstvo ekonomije i regionalnog razvoja i NSZ ponudile tržištu rada programe i mere, kako bi se povećala kompetentnost i konkurentnost ovih lica na otvorenom tržištu rada.

Nacionalna služba zapošljavanja pruža sledeće usluge nezaposlenim licima:

- Karijerno vođenje i savetovanje
- Procena zapošljivosti i individualni planovi zapošljavanja
- Obuka za aktivno traženje posla
- Klub za traženje posla
- Savetovanje
- Sajmovi zapošljavanja
- Dodatno obrazovanje i obuke
- Pripravnici
- Obuke za poznatog poslodavca

Prijavljanje na evidenciju Nacionalne službe za zapošljavanje obavljate lično, u organizacioni jedinicama NSZ, prema mestu prebivališta, odnosno mestu rada ili prestanka radnog odnosa, ako u tom mestu imate boravište.

Uslovi za uključivanje u programe profesionalne rehabilitacije:

- Da ste na evidenciji nezaposlenih lica Nacionalne službe zapošljavanja
- Da je savetnik za zapošljavanje izvršio procenu vaših profesionalnih mogućnosti
- Da ste sa savetnikom zaključili individualni plan zapošljavanja

Dokumentacija za prijavu na evidenciju NSZ:

- Lična karta
- Radna knjižica
- Dokaz o obrazovnom profile i stečenom znanju
- Dokaz o status osobe sa invaliditetom
- Druge javne isprave i dokumenta od značaja za utvrđivanje činjenica i upis

Postupak procene radne sposobnosti:

Procena radne sposobnosti i mogućnosti zaposlenja ili održanja zaposlenja obuhvata medicinske, socijalne i druge kriterijume kojima se utvrđuju mogućnosti i sposobnosti osobe sa invaliditetom neophodne za uključivanje ne tržište rada i obavljanje konkretnih poslova samostalno ili uz službu podrške, upotrebu pomagala, odnosno mogućnost zapošljavanja pod opštim ili posebnim uslovima.

Šta je sve potrebno za procenu radne sposobnosti

I Prikupite medicinsku dokumentaciju

Obratite se Vašem izabranom lekaru u nadležnom Domu zdravlja, koji će Vas uputiti na potrebne dijagnostičke pregledе.

Izabrani lekar Doma zdravlja na obrascu 1 (koji je sastavni deo Pravilnika o obrazovanju i načinu rada organa veštačenja Republičkog fonda za penzijsko invalidsko osiguranje), popuniće predlog za utvrđivanje invalidnosti.

U slučaju nastanka profesionalnih bolesti i procene trajnih posledica prouzrokovanih povredama na radu neophodna je i ekspertiza Instituta za medicinu rada Srbije «Dr Dragomir Karajović», odnosno zavoda za zdravstvenu zaštitu radnika.

Nalaz psihologa takođe dobijate iz Doma zdravlja.

II Podnesite zahtev za procenu radne sposobnosti

Zahtev za procenu radne sposobnosti i mogućnosti zaposlenja ili održanja zaposlenja, koji je sastavni deo **Pravilnika o bližem načinu, troškovima i kriterijumima za procenu radne sposobnosti i mogućnosti zaposlenja ili održanja zaposlenja osoba sa invaliditetom** možete podneti uz odgovarajuću medicinsku i drugu neophodnu dokumentaciju, nadležnoj organizacionoj jedinici Nacionalne službe za zapošljavanje prema vašem prebivalištu.

Izuzetno, zahtev za procenu radne sposobnosti možete podneti i uz zahtev za ostvarivanje prava na invalidsku penziju nadležnoj filijali Republičkog fonda za penzijsko i invalidsko osiguranje. U tom slučaju, ukoliko ne ostvarite pravo na invalidsku penziju, zahtev sa pratećom dokumentacijom se prosleđuje Nacionalnoj službi gde će se pokrenuti postupak utvrđivanja statusa i procenu radne sposobnosti.

III Potrebna dokumentacija

I Ako ste nezaposleni potrebno je dostaviti sledeće:

Popunjeno Zahtev za procenu radne sposobnosti i mogućnosti zaposlenja ili održanja zaposlenja

Medicinsku dokumentaciju (u originalu ili overenoj fotokopiji):
 predlog za utvrđivanje invalidnosti (Obrazac 1) popunjeno od strane izabranog lekara
 otpusne liste sa podacima o nalazima i izvršenim pregledima
 specijalistički nalazi (ne stariji od 6 meseci) na propisanim obrascima
 dijagnostički testovi
 laboratorijski nalazi
 nalaz psihologa

3. Drugu neophodnu dokumentaciju:

socijalnu anketu (koju popunjava stručni radnik NSZ)

isprave o ostvarivanju pojedinih prava ako ste korisnik (uverenje o ostvarivanju prava po osnovu socijalne zaštite)

Rešenje o statusu osobe sa invaliditetom (ukoliko ga posedujete)

Dokaz o stručnoj spremi ili radnom iskustvu (kopija diplome - uverenje o stručnoj spremi ili kopija radne knjižice)

II Ako ste zaposleni, uz gore navedenu dokumentaciju potrebno je dostaviti

i:

Opis posla koji obavljate i predlog poslova koji bi prema predlogu poslodavaca mogli da obavljate

Dokaz o izmirenju troškova procene radne sposobnosti (dostavlja se najkasnije do dana vršenja ocene radne sposobnosti)

Prilikom podnošenja zahteva za procenu dokumentacija može biti nekompletan, ali ste dužni da u roku od 15 dana kompletirate traženu dokumentaciju ili do izlaska na komisiju (dokaz o uplati troškova), jer će u suprotnom Vaš zahtev biti odbačen kao neosnovan zbog nekompletnosti podnete dokumentacije.

U Vašem je interesu da prikom podnošenje zahteva imate što kompletniju dokumentaciju.

Gde mogu dobiti obrazac zahteva za procenu radne sposobnosti?

u svakoj organizacionoj jedinici Nacionalne službe za zapošljavanje (filijali/službi/ispostavci)

na sajtu NSZ

Izlazak na komisiju za procenu radne sposobnosti

Od Nacionalne službe za zapošljavanje dobicećete informaciju o tačnom vremenu i mjestu održavanja procene radne sposobnosti. Procena se vrši u prostorijama Nacionalne službe za zapošljavanje. Neophodno je Vaše lično prisustvo.

Ko vrši ocenu radne sposobnosti?

Ocenu radne sposobnosti vrši komisija - organ veštačenja Republičkog Fonda za penzijsko i invalidsko osiguranje koju čine: lekar veštak Republičkog fonda penzijskog i invalidskog osiguranja, specijalista medicine rada, psiholog i stručni radnik Nacionalne službe za zapošljavanje.

Komisija sačinjava Nalaz, mišljenje i ocenu u pogledu radne sposobnosti.

IV Rešenje o procenjenoj radnoj sposobnosti

Na osnovu Nalaza, mišljenja i ocene komisije koja je vršila ocenu radne sposobnosti, Rešenje o procenjenoj radnoj sposobnosti i mogućnosti zaposlenja, odnosno odražanja zaposlenja donosi Nacionalna služba za zapošljavanje.

b) Centar za podsticanje zapošljavanja osoba sa invaliditetom

Ostvarivanje prava i obavljanje poslova podsticanja zapošljavanja osoba sa invaliditetom prati i osnivanje posebne organizacione jedinice pri Nacionalnoj službi za zapošljavanje - Centra za podsticanje zapošljavanja osoba sa invaliditetom. Cilj osnivanja Centra jeste podsticanje zapošljavanja osoba sa invaliditetom, procena radnih i profesionalnih sposobnosti pojedinca, obavljanje poslova profesionalne rehabilitacije, razvoja i očuvanja radnih mesta za osobe sa invaliditetom, saradnja sa različitim organizacijama i udruženjima radi podsticanja zapošljavanja i uključenosti osoba sa invaliditetom.

Zadatak Centra je kontinuirano praćenje kretanja radne snage na tržištu rada u vezi sa primenom obaveze zapošljavanja osoba sa invaliditetom u cilju obezbeđivanja integrisanih mogućnosti zapošljavanja osoba sa invaliditetom, osnaživanja mera podrške i ocene efekata sprovedenih aktivnosti/mera na unapređenju socijalnog i ekonomskog statusa osoba sa invaliditetom, na jačanju njihove motivacije, radno-socijalne integracije i socijalizacije.

Osobe sa invaliditetom, koje su radno sposobne, imaju mogućnost da se (shodno procenjenoj radnoj sposobnosti, poslovima koje mogu da obavljaju i ličnim afinitetima) dodatno edukuju kroz procese profesionalne orijentacije i rehabilitacije, obuka, doobuka, treninga, i drugih aktivnosti u okviru Centra. Naime, adekvatnom obukom, osobe sa invaliditetom će steći veštine i znanja, neophodne u većini oblasti u XXI veku, koja će im pomoći da prevaziđu obrazovne, zakonske, arhitektonske i druge barijere pri uključivanju u društvo u celini... Uspešno zapošljavanje lica sa invaliditetom, rezultiraće iskorenjenjem predrasuda o njihovoj radnoj sposobnosti (pristupaće im se kao saradnicima sa jednakim i vrednim potencijalima), dostupnije zapošljavanje na otvorenom tržištu rada, ličnom razvoju

pojedinca koji vodi uspešnijoj socijalnoj i radnoj adaptaciji, uvođenju sistema kvaliteta u oblasti ljudskih resursa i dr. Obuke su namenjene osobama sa invaliditetom koje se, obzirom na vrstu, stepen ili specifičnost invaliditeta, ne mogu uključiti u redovne programe obuka.

5. POSLOVNI PLAN PREDUZEĆA ZA PROFESIONALNU REHABILITACIJU I ZAPOŠLJAVANJE OSOBA SA INVALIDITETOM

Uspešno poslovanje novog preduzeća i mogućnosti koje ovaj privredni subjekt pruža osobama sa invaliditetom, zavisiće prvenstveno od ozbiljnog pristupa tržištu i uslovima poslovanja ovih preduzeća. Biznis plan predstavlja dokument u kojem se detaljno planira, opisuje, analizira i procenjuje ekonomski, finansijski i tržišna dimenzija osnivanja i vodjenja Preduzeća za profesionalnu rehabilitaciju sa svim elementima koji utiču na održivost, razvoj i rast u postojećem poslovnom okruženju. U proces izrade biznis plana nephodno je uvrstiti i elemente koji su obradjeni u glavama 2 i 3 ovog vodiča koji se odnose na specifične procedure za osnivanje Preduzeća za profesionalnu rehabilitaciju i zakonski okvir za njihovo poslovanje.

Bez dobrog plana, veoma je rizično upuštati se u pokretanje poslovanja u uslovima tržišta i konkurenциje. Postoje razne agencije koje stoje na usluzi prilikom sastavljanja plana poslovanja, koje daju razne savete i pomažu da sastave svoj biznis plan. Ne dvoumite se da potražite stručnu pomoć.

U sledećem tekstu pročitajte detaljan opis biznis plana i njegovih segmenata, kako bi dobili svest o tome, koliko je zapravo on bitan.

Zašto je potreban biznis plan?

Osnovna svrha izrade biznis plana je da bude vodič, putokaz i osnova za planiranje biznisa, borbe sa konkurenjom, obezbedjenje sredstava i finansisku održivost. Biznis plan preduzeću će služiti da pruži odgovore na dva osnovna pitanja: Kuda idemo? Kako ćemo tamo stići?

Odlike biznis plana

Biznis plan se pravi za period od jedne do pet godina i treba da sadrži sledeće osnovne elemente:

- Naslovnu (uvodnu) stranu
- Rezime biznis plana
- Profil (opis) preduzeća i poslovnog poduhvata
- Analizu tržišta
- Proizvodni biznis plan
- Prodajni biznis plan
- Marketing biznis plan
- Finansijski biznis plan
- Razvojni biznis plan
- Kadrovski biznis plan
- Dodatak biznis plana

1. Naslovna (uvodna) strana

Omogućava kratak pregled sadržaja biznis plana.

Treba da sadrži:

- naziv firme,
- bliži naziv biznis plana,
- vremenski period na koji se donosi biznis plan,
- autora i konsultante biznis plana.

2. Rezime biznis plana

Bez obzira sto se rezime biznis plana sastavlja na kraju izrade biznis plana, treba ga staviti na sam početak, kako bi se što bolje mogli uočiti ključni rezultati projektovani u biznis planu. Rezime istice na koncizan i ubedljiv način ključne tačke biznis plana. Treba da je pregledan, jasan, sažet, razumljiv, sa obimom najviše do dve strane.

U rezimeu je potrebno istaći detalje u vezi: predloga programa i programske delatnosti, tehnologije, opreme i proizvodnog procesa, konkurentnosti proizvoda ili usluge na tržištu, tržišnog prostora i potencijalnih marketing aktivnosti, finansijskih konstrukcija radi

sagledavanja obima i dinamike potrebnih ulaganja, načina i vremenskog roka povrata investicionih sredstava.

3. Opis preduzeća i poslovnog poduhvata

U okviru opisa preduzeća treba navesti osnovne informacije o:

- poslovnom sedištu preduzeća
- obliku organizovanja preduzeća
- vlasništvu preduzeća
- strukturi i visini kapitala preduzeća
- raspoloživim sredstvima i obavezama preduzeća
- kadrovskom potencijalu i rukovodnom menadžmentu preduzeća

Što se tiče opisa poslovnog poduhvata, trebalo bi detaljno opisati poslovni poduhvat. Koja bi trebala biti misija preduzeća i pri tom navesti faktore koji utiču na razumevanje i jasan opis poslovnog poduhvata.

4. Analiza tržišta

Odnosi se na opis sopstvenih proizvoda ili usluga, zbog kojih je i projektovan biznis plan. Sa biznis planom treba determinisati: ciljne grupe kupaca, profile kupaca i veličinu potencijanog tržišta sa kojima se želi ovladati. Radi pravilnog rasporedjivanja potencijalnih kupaca neophodno je sagledati njihovu platežnu sposobnost. Analiza konkurenčije treba da obuhvati njihovo dosadašnje tržišno učešće, cene, kvalitet usluga, prodajne kanale, obrt zaliha, assortiman proizvoda, inovacije i finansijski potencijal.

5. Proizvodni (operativni) deo biznis plana

- Glavne karakteristike proizvodnog programa
- Identifikovanje objekata, opreme i lokacije za realizaciju programa
- Identifikovanje potencijalnih dobavljača
- Identifikovanje samostalnog ili koperativnog obavljanja proizvodnog programa
- Identifikovanje troškova proizvodnog programa
- Identifikovanje potencijalnih investicionih ulaganja u tehnologiju i opremu.

Ovaj plan mora detaljno opisati celikupan proizvodni proces. Većina ovih podataka će biti izražena u fizičkim veličinama i biće veoma važni za procenjivanje finansijskih potreba investitora.

6. Prodajni deo biznis plana

Polazi od analize prodaje koji je moguće ostvariti u narednom vremenskom periodu. U ovom delu biznis plana treba dati odgovore koji se odnose na:

- Prodajnu mrežu
- Koji je neophodan nivo zaliha

- Kvalitet dostave i isporuke robe
- Pokrivenosti tržišta i kupaca na tžištu
- Instrumente prodaje
- Cenovnu politiku
- Projekciju prodaje sa više mogućih scenarija (maloprodaja, veleprodaja, domaće, inotržište i sl.)

7. Marketinški deo biznis plana

Od posebne je važnosti da bi se realizovala poslovna ideja u budućem vremenu. U prvom redu treba dati odgovore na sledeća pitanja:

- Ko su budući potrošači vaših proizvoda?
- Kako ćete izvršiti promociju vaših proizvoda?
- Kakvu ćete marketing strategiju zauzeti u postupku oglašavanja?
- Koje ćete instrumente koristiti pri javnom oglašavanju (lični kontakt, faks isporuke, pisma, katalozi, nalepnice, plakati, bibordi, oglasi u novinama, oglasi na radiju i televiziji, sajamske nastupe, sponzorstva i sl.)?
- Koliki su troškovi primene predložene marketing strategije?

Marketing je proces stvaranja kupaca. Ne postoji "pravi" način da se pristupi marketinškoj strategiji. Vaša marketinška strategija trebalo bi da bude deo tekućeg procesa planiranja posla, jedinstvenog vašem preduzeću.

8. Finansijski deo biznis plana

Predstavlja najsloženiji i najznačajniji deo projektovanog plana. Putem njega se pokazuje finansijska opravdanost ulaska u dotični biznis projekat.

Cifre moraju biti pregledne, u tabelama, a važniji podaci izraženi jednostavnim grafikonima. Iako postoji barem deset različitih segmenata finansijske analize, tri se izdvajaju kao najvažnija i obavezna. To su bilans stanja, bilans uspeha i "keš flou" (protok gotovine). Koristan je i prikaz tačke profitabilnosti, tj. grafikon koji daje presek ulaganja i troškova, sa jedne i zarade, s druge strane i pokazuje kada ćete preći u "crno". Naravno, u pitanju su projekcije koje pak zavise od predviđanja prodaje, koju prikazujete jednostavnom tabelom po mesecima. Ali krenimo redom.

Bilans uspeha

Bilans uspeha, kao krajnji rezultat, daje razliku između potrošenog i zarađenog novca, dakle profit ili gubitak. Tu se u opštim crtama daju troškovi proizvodnje (direktan rad, materijal itd.), operativni troškovi (troškovi prodaje, marketinga, administracije itd.), kao i prihodi. Ukoliko se biznis plan pravi sa projekcijom od više od jedne godine, bilans uspeha mora da se prikaže za svaku godinu.

Bilans stanja

Ovaj prikaz je klasičan računovodstveni prikaz "leve i desne strane". Na levoj strani tabele obično se prikazuju sredstva, a na desnoj obaveze. Leva i desna strana kao krajnji rezultat, tj. zbir svih tačaka, moraju da imaju istu cifru. Ukoliko nemaju, to je znak da niste obračunali ili neki trošak ili neku zaradu. U sredstva spadaju gotovina i potraživanja, ali i nekretnine i osnovna sredstva, kao i zalihe i eventualni gubici. Obaveze obuhvataju sva tekuća i buduća plaćanja, zajmove, osnovni kapital i zadržane zarade. Bilans stanja se takođe pravi za svaku godinu u biznis planu.

Cash flow

Izveštaj o gotovinskom toku, kako se Cash flow (čita se keš flou) zove u našem računovodstvu, zbirno pokazuje sve ulaze i izlaze gotovine u toku vašeg poslovanja. Dakle, tu su prikazani svi troškovi i svi prihodi, razvrstani u nekoliko kategorija. Ova projekcija može se raditi i za ceo period pokriven biznis planom ali, pošto se podaci iz nje koriste u izradi bilansa, preporučljivo je da se ide postupno, godinu po godinu.

Projekcija prodaje

U tabeli projekcije prodaje treba jednostavno, mesec po mesec, prikazati koliko predviđate da ćete prodati svojih proizvoda i usluga i po kojim cenama. Ova predviđanja, naravno, zavise od istraživanja tržišta, marketinga, ciljne grupe i teritorije koju pokrivate, investicija, kapaciteta i kvaliteta proizvodnje, sezone i uopšte svih segmenata koje smo ranije pokrili u biznis planu. Ukoliko, recimo, u šestom mesecu od početka prodaje ulažete nova sredstva, rezultat u prodaji mora da se pokaže u ovoj tabeli.

9. Razvojni biznis plan

Treba da ukaže na osnovne ciljeve i pravce razvoja preduzeća. Povezan je sa ostalim delovima biznis plana. Treba da sadrži plan investicija, kojim treba predvideti ulaganja u nova osnovna sredstva nepohodna za izvršenje biznis plana.

10. Kadrovski biznis plan

Treba da se odnosi na definisanje kadrovske politike preduzeća. Neophodno je definisati:

- obim izvršilaca biznis plana
- stručnost izvršilaca biznis plana
- menadžment tima biznis plana
- obuku kadrova
- medjusobnu povezanost kadrova
- stimulativnu nagradu za kvalitetno i efikasno izvršenje biznis plana

11. Dodatak biznis planu

Obuhvata sve neophodne materijale i dokumentaciju do koje se doslo u postupku izrade biznis plana.

U prilogu se nalazi primer Management plan za osnivanje Preduzeća za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba sa invaliditetom koji je uvod u pisanje biznis plana i sadrži osnovne elemente kojima se pristupa izradi biznis plana.

PRILOZI

A) Primeri konkursa za finansiranje poslovanja Preduzeća za profesionalnu rehabilitaciju osoba sa invaliditetom

Javni poziv za dodelu sredstava preduzećima za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba sa invaliditetom u 2011. godini za pokrivanje operativnih troškova i podršku razvoju konkurentnosti preduzeća

Na osnovu člana 41. Zakona o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju osoba sa invaliditetom („Službeni glasnik RS”, broj 36/09), u daljem tekstu: Zakon,

Republika Srbija

MINISTARSTVO EKONOMIJE I REGIONALNOG RAZVOJA
raspisuje

JAVNI POZIV

za dodelu sredstava preduzećima za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje
osoba sa invaliditetom u 2011. godini

1. Predmet oglašavanja

Preduzećima za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba sa invaliditetom (u daljem tekstu: preduzeća) se, u skladu sa Zakonom, mogu obezbititi sredstva za poboljšanje uslova rada, unapređenje proizvodnih programa, uvođenje standarda, poboljšanje kvaliteta proizvoda i pruženih usluga, prilagođavanje radnih mesta ili u druge svrhe.

Sredstva po ovom javnom pozivu predstavljaju osnov za dodelu de minimis državne pomoći i koriste se za:

- I. pokrivanje operativnih troškova poslovanja nastalih do 31. decembra 2010. godine i/ili

II. podršku razvoju konkurentnosti preduzeća nabavkom repro materijala i sirovina radi ulaganja u dalju proizvodnju, u skladu sa godišnjim programom rada preduzeća.

Sredstva po ovom javnom pozivu obezbeđena su u Budžetskom fondu za profesionalnu rehabilitaciju i podsticanje zapošljavanja osoba sa invaliditetom, u ukupnom iznosu od 350.000.000,00 dinara.

Maksimalan iznos sredstava po preduzeću za pojedinačnu namenu utvrđenu ovim javnim pozivom jeste 10.000.000,00 dinara.

Sredstva po ovom javnom pozivu koriste se u roku od šest meseci od dana prenosa.

2. Podnošenje prijave i potrebna dokumentacija

Za dodelu sredstava po ovom javnom pozivu preduzeća podnose prijavu na propisanom obrascu koji se može preuzeti na sajtu: www.merr.gov.rs ili u prostorijama Ministarstva ekonomije i regionalnog razvoja, Beograd, Bulevar kralja Aleksandra 15.

Uz prijavu se dostavlja i sledeća dokumentacija:

1. dokaz o visini i nameni potrebnih sredstava;
2. pisana izjava podnosioca prijave o svim drugim de minimis državnim pomoćima koje je koristio u prethodnom trogodišnjem fiskalnom periodu i da li je i po kom osnovu već dodeljena državna pomoć za iste namene ili izjava podnosioca prijave da nije koristio državnu pomoć.

Ministarstvo ekonomije i regionalnog razvoja može da zahteva dodatne informacije, dokumenta i dokaze od značaja za dodelu sredstava po ovom javnom pozivu.

3. Kriterijumi za dodelu sredstava i rokovi

Kriterijumi za dodelu sredstava po ovom javnom pozivu su:

- ukupan broj zaposlenih osoba sa invaliditetom u preduzeću i
- očekivani efekti.

Prijava sa kompletном dokumentacijom podnosi se Ministarstvu ekonomije i regionalnog razvoja - Sektor za zapošljavanje, najkasnije do 30. juna 2011. godine.

Procenu prijave i ispunjenost uslova za korišćenje sredstava po ovom javnom pozivu vrši Komisija koju rešenjem obrazuje ministar nadležan za poslove zapošljavanja.

U razmatranje se neće uzeti nepotpune i neblagovremene prijave, kao i prijave podnete od strane neovlašćenih lica.

Odluku o dodeli sredstava po ovom javnom pozivu donosi ministar nadležan za poslove zapošljavanja na osnovu predloga koji Komisija sačinjava u roku od 30 dana od dana zaključenja ovog poziva.

Na osnovu Odluke o dodeli sredstava, a radi regulisanja međusobnih prava i obaveza zaključuje se ugovor kojim se uređuje predmet, odnosno namena sredstava, tačan iznos sredstava po namenama, instrumente obezbeđenja za slučaj nenamenskog trošenja sredstava, obaveze ugovornih strana, rokovi za realizaciju ugovora i druga pitanja.

4. Podnošenje prijave

Prijave sa naznakom „Javni poziv za dodelu sredstva preduzećima za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba sa invaliditetom” dostavljaju se isključivo putem pošte na sledeću adresu:

Ministarstvo ekonomije i regionalnog razvoja
Sektor za zapošljavanje
Bulevar kralja Aleksandra br. 15
11120 Beograd

Formular zahteva za dodelu sredstava

Preduzeće:

Broj:

Datum:

OBRAZAC PRIJAVE

ZA DODELU SREDSTAVA PREDUZEĆIMA ZA PROFESIONALNU REHABILITACIJU I ZAPOŠLJAVANJE OSOBA SA INVALIDITETOM U 2011. GODINI

Prijava sa pratećom dokumentacijom podnosi se radi dodele sredstava za namenu:

- I. pokrivanje operativnih troškova poslovanja nastalih do 31. decembra 2010. godine i/ili*
- II. podršku razvoju konkurentnosti preduzeća nabavkom repro materijala i sировина ради ulaganja u dalju proizvodnju.*

(obeležiti sa X namenu pod tačkom I. odnosno II. za koju se prijava podnosi)

VAŽNA NAPOMENA:

Ukoliko preduzeće podnosi prijavu po obe namene, dužno je da, za svaku namenu, posebno dostavi popunjen obrazac prijave i ostalu neophodnu dokumentaciju iz javnog poziva.

1. PODACI O PODNOSIOCU PRIJAVE

<i>NAZIV PREDUZEĆA ZA PROFESIONALNU REHABILITACIJU I ZAPOŠLJAVANJE OSOBA SA INVALIDITETOM:</i>	
<i>SEDIŠTE:</i>	Adresa sedišta preduzeća:
<i>OPŠTINA/GRAD</i>	

Podaci o kontakt osobi		
Ime i prezime		
Funkcija		
telefon:	faks:	e-mail adresa:

Podaci o preduzeću	
Matični broj	
Šifra delatnosti	
Broj računa kod poslovne banke za uplatu sredstava	
PIB preduzeća	
Direktor/ovlašćeno lice	
Ukupan broj zaposlenih	
Broj zaposlenih osoba sa invaliditetom	

Očekivana sredstava iz Budžetskog fonda (max 10.000.000,00 dinara)	
Namena sredstava	

2. PODACI O PRIJAVI

3. OBRAZLOŽENJE PRIJAVE

--

VAŽNA NAPOMENA:

Obrazloženje prijave za pokrivanje operativnih troškova poslovanja nastalih do 31. decembra 2010. godine (namena I.) obavezno sadrži podatke o:

- proizvodnom programu/delatnosti preduzeća, kapacitetima i ostvarenom fizičkom obimu proizvodnje i usluga-kratak opis finansijskog poslovanja (na osnovu finansijskih izveštaja za 2010.godinu, odnosno fiskalni period za koji se sredstva potražuju), sa pratećim obrascima;
- problemi u poslovanju (stanje i struktura postojećih nepokrivenih troškova poslovanja - nedovršena proizvodnja, dugovanja za struju, grejanje, repro materijal, ambalažu i sl.);
- detaljno obrazloženje potrebnih sredstava po stawkama;
- procena efekata ulaganja.

Obrazloženje prijave za podršku razvoju konkurentnosti preduzeća nabavkom repro materijala i sirovina radi ulaganja u dalju proizvodnju (namena II.) obavezno sadrži podatke o:

- tehničko-tehnološkoj opremljenosti i stepenu iskorišćenosti kapaciteta -kratak opis;
- tržište prodaje i nabavke - kratak opis plana poslovanja/proizvodnje ili planirani obim usluga za naredni period/tekuću godinu (asortiman, obim i vrednost proizvodnje ili usluga) i vrednost potrebnih sredstava za ostvarivanje planiranog obima proizvoda i usluga-u skladu sa godišnjim planom rada preduzeća;
- detaljno obrazloženje potrebnih sredstava po stawkama;
- procena efekata ulaganja.

4. PREGLED OSTALE DOKUMENTACIJE

1. Dokaz o visini i nameni sredstava potrebnih za pokrivanje operativnih troškova poslovanja nastalih do 31.12.2010.godine (ukoliko se aplicira za namenu I.)
2. Profakture/predračun ili drugi dokazi (ukoliko se aplicira za namenu II.)
3. Pisana izjava podnosioca prijave o svim drugim de minimis državnim pomoćima koje je koristio u prethodnom trogodišnjem fiskalnom periodu i da li je i po kom osnovu već dodeljena državna pomoć za iste namene ili izjava podnosioca prijave da nije koristio državnu pomoć

(zaokružiti redni broj u vezi dokumentacije koja se dostavlja)

Pod punom materijalnom i krivičnom odgovornošću tvrdim da je dostavljena dokumentacija i svi podaci upisani u ovu prijavu potpuni i tačni.

PODNOŠILAC PRIJAVE

M.P.

Javni poziv za dodelu sredstava preduzećima za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba sa invaliditetom u 2011. godini sredstva za poboljšanje uslova rada, unapređenje proizvodnih programa, uvođenje standarda, poboljšanje kvaliteta proizvoda i pruženih usluga, prilagođavanje radnih mesta ili u druge svrhe.

Na osnovu člana 41. Zakona o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju osoba sa invaliditetom („Službeni glasnik RS”, broj 36/09), u daljem tekstu: Zakon,

Republika Srbija

MINISTARSTVO EKONOMIJE I REGIONALNOG RAZVOJA
raspisuje

JAVNI POZIV

za dodelu sredstava preduzećima za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje
osoba sa invaliditetom u 2011. godini

1. Predmet oglašavanja

Preduzećima za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba sa invaliditetom (u daljem tekstu: preduzeća) se, u skladu sa Zakonom, mogu obezbititi sredstva za poboljšanje uslova rada, unapređenje proizvodnih programa, uvođenje standarda, poboljšanje kvaliteta proizvoda i pruženih usluga, prilagođavanje radnih mesta ili u druge svrhe.

Sredstva po ovom javnom pozivu predstavljaju osnov za dodelu horizontalne državne pomoći iz čl. 28. Uredbe o pravilima za dodelu državne pomoći („Službeni glasnik RS”, broj 13/10) i koriste se za:

- III. obezbeđivanje građevinsko-tehničkih standarda i/ili
- IV. obezbeđivanje standarda u pogledu opreme.

Sredstva po ovom javnom pozivu obezbeđena su u Budžetskom fondu za profesionalnu rehabilitaciju i podsticanje zapošljavanja osoba sa invaliditetom, u ukupnom iznosu od 420.000.000,00 dinara.

Maksimalan iznos sredstava po ovom javnom pozivu iznosi 12.000.000,00 dinara po preduzeću.

Sredstva po ovom javnom pozivu koriste se u roku od šest meseci od dana prenosa.

2. Podnošenje prijave i potrebna dokumentacija

Za dodelu sredstava po ovom javnom pozivu preduzeća podnose prijavu na propisanom obrascu koji se može preuzeti na sajtu: www.merr.gov.rs ili u prostorijama Ministarstva ekonomije i regionalnog razvoja, Beograd, Bulevar kralja Aleksandra 15.

Uz prijavu se dostavlja i sledeća dokumentacija:

1. dokaz o visini i nameni sredstava potrebnih za obezbeđivanje građevinsko tehničkih standarda, odnosno standarda u pogledu opreme;
2. profakture po predračunskoj vrednosti programa;
3. za namenu I. po potrebi dostaviti kompletну projektno-tehničku dokumentaciju sa građevinskom dozvolom i dokazom o vlasništvu nepokretnosti ukoliko se investira u proširenje, odnosno rekonstrukciju postojećih objekata;
4. mišljenje nadležne filijale Nacionalne službe za zapošljavanje o potrebi za obukama na tržištu rada;
5. plan sproveđenja programa obuke (dosadašnja iskustva u sproveđenju programa obuka, profil kandidata, vrste obuka, planirani broj lica koja mogu biti uključena u obuku i dr.);
6. pisana izjava podnosioca prijave o svim drugim državnim pomoćima koje je koristio u prethodnom trogodišnjem fiskalnom periodu i da li je i po kom osnovu već dodeljena državna pomoć za iste namene ili izjava podnosioca prijave da nije koristio državnu pomoć.

Ministarstvo ekonomije i regionalnog razvoja može da zahteva dodatne informacije, dokumenta i dokaze od značaja za dodelu sredstava po ovom javnom pozivu.

3. Kriterijumi za dodelu sredstava

Kriterijumi za dodelu sredstava po ovom javnom pozivu su:

- očekivani efekti
- opravdanost korišćenja sredstava.

4. Odlučivanje i rokovi za dodelu sredstava

Prijava sa kompletnom dokumentacijom podnosi se Ministarstvu ekonomije i regionalnog razvoja - Sektor za zapošljavanje, počev od dana objavljinja javnog poziva.

Procenu prijave i ispunjenost uslova za korišćenje sredstava po ovom javnom pozivu vrši Komisija koju rešenjem obrazuje ministar nadležan za poslove zapošljavanja.

U razmatranje se neće uzeti nepotpune i neblagovremene prijave, prijave podnete od strane neovlašćenih lica i prijave koje ne ispunjavaju uslove iz ovog poziva.

Odluku o dodeli sredstava po ovom javnom pozivu donosi ministar nadležan za poslove zapošljavanja na osnovu predloga koji Komisija sačinjava, **najmanje jednom mesečno**.

Na osnovu Odluke o dodeli sredstava, a radi regulisanja međusobnih prava i obaveza zaključuje se ugovor kojim se uređuje predmet, odnosno namena sredstava, tačan iznos sredstava po namenama, instrumente obezbeđenja za slučaj nenamenskog trošenja sredstava, obaveze ugovornih strana, rokovi za realizaciju ugovora i druga pitanja.

Javni poziv je otvoren od dana objavljivanja do utroška raspoloživih sredstava izdvojenih za ovu namenu, a najkasnije do 31. oktobra 2011. godine.

5. Podnošenje prijave

Prijave sa naznakom „Javni poziv za dodelu sredstva preduzećima za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba sa invaliditetom” dostavljaju se isključivo putem pošte na sledeću adresu:

Ministarstvo ekonomije i regionalnog razvoja
Sektor za zapošljavanje
Bulevar kralja Aleksandra br. 15
11120 Beograd

Formular zahteva za dodelu sredstava

Preduzeće:

Broj:

Datum:

OBRAZAC PRIJAVA

ZA DODELU SREDSTAVA PREDUZEĆIMA ZA PROFESIONALNU REHABILITACIJU I ZAPOŠLJAVANJE OSOBA SA INVALIDITETOM U 2011. GODINI

Prijava sa pratećom dokumentacijom podnosi se radi dodele sredstava za namenu:

- I. obezbeđivanje građevinsko-tehničkih standarda i/ili*
- II. obezbeđivanje standarda u pogledu opreme.*

(obeležiti sa X namenu pod tačkom I. odnosno II. za koju se prijava podnosi)

VAŽNA NAPOMENA:

Ukoliko preduzeće podnosi prijavu po obe namene, dužno je da, za svaku namenu, posebno dostavi popunjeno obrazac prijave i ostalu neophodnu dokumentaciju iz javnog poziva.

1. PODACI O PODNOSIOCU PRIJAVA

<i>NAZIV PREDUZEĆA ZA PROFESIONALNU REHABILITACIJU I ZAPOŠLJAVANJE OSOBA SA INVALIDITETOM:</i>	
<i>SEDIŠTE:</i>	Adresa sedišta preduzeća:
<i>OPŠTINA/GRAD</i>	
Podaci o kontakt osobi	
Ime i prezime	
Funkcija	

telefon:	faks:	e-mail adresa:
----------	-------	----------------

Podaci o preduzeću	
Matični broj	
Šifra delatnosti	
Broj računa kod poslovne banke za uplatu sredstava	
PIB preduzeća	
Direktor/ovlašćeno lice	
Ukupan broj zaposlenih	
Broj zaposlenih osoba sa invaliditetom	

Očekivana sredstava iz Budžetskog fonda (max 12.000.000,00 dinara)	
Namena sredstava	

2. PODACI O PRIJAVI

3. OBRAZLOŽENJE PRIJAVE

VAŽNA NAPOMENA:

Obrazloženje prijave za obezbeđivanje građevinsko-tehničkih standarda

(namena I.) obavezno sadrži podatke o:

- detaljno obrazloženje potrebnih sredstava po stavkama;
- procena efekata ulaganja.

Obrazloženje prijave za obezbeđivanje standarda u pogledu opreme

(namena II.) obavezno sadrži podatke o:

- tehničko-tehnološkoj opremljenosti i stepenu iskorišćenosti kapaciteta - kratak opis;
- detaljno obrazloženje potrebnih sredstava po stavkama;
- procena efekata ulaganja.

4. PREGLED OSTALE DOKUMENTACIJE

1. Dokaz o visini i nameni sredstava potrebnih za obezbeđivanje građevinsko tehničkih standarda, odnosno standarda u pogledu opreme
2. Profakture/predračun ili drugi dokazi
3. Za namenu I. po potrebi dostaviti kompletну projektno-tehnička dokumentaciju sa građevinskom dozvolom i dokazom o vlasništvu nepokretnosti ukoliko se investira u proširenje, odnosno rekonstrukciju postojećih objekata
4. Mišljenje nadležne filijale Nacionalne službe za zapošljavanje da li na tržištu rada postoje potrebe za programom
5. Plan sprovođenja programa obuke (dosadašnja iskustva u sprovođenju programa obuka, profil kandidata, vrste obuka, planirani broj lica koja će biti uključena u obuku i dr.)
6. Pisana izjava podnosioca prijave o svim drugim državnim pomoćima koje je koristio u prethodnom trogodišnjem fiskalnom periodu i da li je i po kom osnovu već dodeljena državna pomoć za iste namene ili izjava podnosioca prijave da nije koristio državnu pomoć (zaokružiti redni broj u vezi dokumentacije koja se dostavlja)

5. IZJAVA PODNOSIOCA PRIJAVE O TAČNOSTI PODATAKA

Pod punom materijalnom i krivičnom odgovornošću tvrdim da je dostavljena dokumentacija i svi podaci upisani u ovu prijavu potpuni i tačni.

PODNOŠILAC ZAHTEVA

M.P.

B) PRIMER PROGRAMA OBUKE

Program obuke za poslove tačkastog zavarivača

<u>Naziv oblasti</u>	<u>Broj časova po oblasti</u>	<u>Sadržaji učenja</u>	<u>Način sticanja znanja i veština</u>		<i>Ishodi učenja (znanja i veštine koje će lice steći)</i>
			<u>Teorijski</u>	<u>Praktično</u>	
<i>Oblast 1: Organizaciona društva i korporativna kultura</i>	16	1. Upoznavanje sa organizacionom šemom društva i njegovom strukturom	T		1. poznavanje organizacione šeme i strukture društva
		2. Upoznavanje sa uobičajenim pravilima ponašanja u toku radnog procesa	T		2. poznavanje uobičajenih pravila ponašanja u toku radnog procesa
<i>Oblast 2: Zakonska regulativa koja se odnosi na prava i obaveze zaposlenih</i>	16	1. Upoznavanje sa važećim Zakonom o radu i Zakonom o bezbednosti i zdravlju na radu	T		1. poznaje zakonsku regulativu i prava i obaveze koje proističu iz Zakona o radu i Zakona o bezbednosti i zdravlju na radu
		2. Upoznavanje sa kolektivnim ugovorom sindikata i poslodavca	T		2. upoznat sa kolektivnim ugovorom i pravima i obavezama koje proističu iz njega
<i>Oblast 3: Bezbednost i zdravlje na radu</i>	16	1. Pojam i značaj bezbednosti i zdravlja na radu	T		1. shvata značaj i bezbednosti i zdravlja na radu
		2. Klasifikacija povreda na radu	T		2. prepozna povrede na radu
		3. Uzroci i razlozi povreda na radu i profesionalnih bolesti	T		3. prepozna vrste i razloge povreda na radu i profesionalnih bolesti
		4. Faktori povreda na radu i profesionalnih bolesti, ekonomski aspekti povreda na radu i profesionalnih bolesti	T		4. poznavanje faktora povreda na radu i profesionalnih bolesti i ekonomski aspekti istih

		<i>5. Sprečavanje povreda na radu i profesionalnih bolesti, obaveze u vezi bezbednosti i zdravlja na radu</i>	T		<i>5. usvoji obaveze bezbednosti i zdravlja na radu i kako da spreči povredu na radu</i>
<i>Oblast 4: Protiv požarna zaštita</i>	16	<i>1. Upoznavanje sa pravilnikom protiv-požarne zaštite</i>	T		<i>1. Poznavanje mera i pravila predviđenih pravilnikom protiv-požarne zaštite</i>
		<i>2. Preventivne mere zaštite od požara</i>	T		<i>2. Poznavanje preventivnih mera zaštite od požara</i>
		<i>3. Upoznavanje sa osnovama gorenja i gašenja</i>	T		<i>3. Poznavanje osnova gorenja i gašenja</i>
		<i>4. Vrste aparata za gašenje požara, njihovo korišćenje i održavanje</i>	T	P	<i>4. Znanje o vrstama aparata za gašenje požara i njihovim pravilnim korišćenjem i održavanjem</i>
<i>Oblast 5: Sticanje praktičnih znanja i umeća u merenju i kontroli delova u procesu rada i ostvarivanju kvaliteta proizvoda</i>	40	<i>1. Merenje mernim trakama i mernim letvama</i>	T	P	<i>1. Merenje mernim trakama i mernim letvama</i>
		<i>2. Upotreba pomičnog merila, dubinometra i visinometra</i>	T	P	<i>2. Zna da upotrebljava pomično merilo, dubinometra i visinmetra</i>
		<i>3. Korišćenje šestara, ugaonika, uglomera, šablona i graničnih merila</i>	T	P	<i>3. Korišćenje šestara, ugaonika, uglomera, šablona i graničnih merila</i>
		<i>4. Priprema površina za merenje</i>	T	P	<i>4. Poznavanje pripreme površina za merenje</i>
		<i>5. Čitanje tehničkog crteža i analiza tehničkog crteža i prenošenje mera na materijal</i>	T	P	<i>5. Čitanje tehničkog crteža i analiza tehničkog crteža i prenošenje mera na materijal</i>
		<i>6. Alat i pribor za ocrtavanje i obeležavanje</i>	T	P	<i>6. Poznavanje upotrebe alata i pribora za ocrtavanje i obeležavanje</i>
		<i>7. Korišćenje paralelnog crtača, visinometra, prizme, ugaone ploče i podeonog alata</i>	T	P	<i>7. Korišćenje paralelnog crtača, visinometra, prizme, ugaone ploče i podeonog alata</i>
		<i>8. Priprema alata za i pribora za ocrtavanje i obeležavanje pomoću šablona, po uzoru i pomoću crteža</i>	T	P	<i>8. Priprema alata za i pribora za ocrtavanje i obeležavanje pomoću šablona, po uzoru i pomoću crteža</i>

<i>Oblast 6 Osнове процеса електроопорског таčkastog zavarivanja</i>	40	<i>1. UVOD-Vrste zavarivanja: zavarivanje topljenjem, postupci zavarivanja hemijskom energijom, zavarivanje livenjem, zavarivanje energijom električnog luka, zavarivanje Džulovom topotnom energijom, zavarivanje mehaničkom energijom (pritiskom);</i>	T		<i>1 Poznavanje vrsta zavarivanja</i>
		<i>2. Nastanak, istorijat i razvoj elektrooporskog tačkastog zavarivanja</i>	T		<i>2. Znanje o nastanku, istorijatu i razvoju tačkastog zavarivanja</i>
		<i>3. Prednosti i nedostaci elektrooporskog zavarivanja u odnosu na druge postupke zavarivanja</i>	T		<i>3. Poznavanje prednosti i nedostataka tačkastog zavarivanja</i>
		<i>4. Primena elektrooporskog zavarivanja</i>	T		<i>4. Primena elektrooporskog zavarivanja</i>
		<i>5. Faze elektrooporskog tačkastog zavarivanja: primena pritiska čeljusti, protok električne struje, faza držanja pritiska;</i>	T		<i>5. Poznavanje faza elektrooporskog zavarivanja</i>
<i>Oblast 7 Oprema za tačkasto zavarivanje i njen podešavanje</i>	112	<i>1. Podešavanje pokretnih čeljusti aparata za tačkasto zavarivanje</i>	T	P	<i>1. Samostalno podešavanje čeljusti aparata prema zadatom zahtevu</i>
		<i>2. Elektrode: vrste i oblici, promenjivi vrhovi elektroda, poravnavanje vrhova elektroda, centriranje elektroda na mesto varenja, podešavanje čeljusti i vrhova elektroda sa oblikom ivica materijala koji se vari, postupci hlađenja elektroda, znaci oštećenja elektroda, održavanje elektroda;</i>	T	P	<i>2. Poznavanje vrsta i oblika elektroda, menjanje elektroda, poravnjavanje vrhova elektroda, centriranje elektroda na mesto varenja, podešavanje čeljusti i vrhova elektroda sa oblikom ivica materijala, Prepoznavanje znaka oštećenja elektroda. Održavanje elektroda.</i>
		<i>3. Podešavanje pritiska čeljusti, jačine električne struje, vremenskog intervala protoka struje zavisno od vrste i debeline lima, rad sa pocinkovanim limom;</i>	T	P	<i>Samostalno podešavanje pritiska čeljusti, jačine električne struje, vremenskog intervala protoka struje.</i>

<i>Oblast 8 Postupak elektrootporskog tačkastog zavarivanja</i>	160	<i>1. Površinska priprema materijala, poravnjavanje ivica i spojeva komada koji se obrađuje, određivanje i obeležavanje mesta varu; podešavanje čeljusti i elektroda za pristup mestu varu;</i>	T	P	<i>Poznavanje površinske pripreme materijala, poravnjavanja ivica i spojeva komada koji se obrađuju, određivanja i obeležavanja mesta koje varu, podešavanja čeljusti i elektroda za pristup mestu varu.</i>
		<i>2. Karakteristikama vara: veličina vara, rastojanje ivica komada, varenje komparacijom sa zadatim modelom</i>	T	P	<i>Poznavanje karakteristika vara</i>
		<i>3. Uvežbavanje postupka zavarivanja: faza pritiska čeljusti, faza protoka struje, faza držanja materijala pod pritiskom čeljusti;</i>	T	P	<i>Samostalno izvođenje postupka elektrootporskog tačkastog zavarivanja</i>
		<i>4. Vizuelna kontrola zavarenog komada: uočavanje defekata, znaci primene neadekvatnog pritiska, razlozi javljanja izduženog vara, zareza i udubljenja na materijalu;</i>	T	P	<i>Vizuelno kontrolisanje zavarenog komada</i>
		<i>5. Testiranje vara destrukcijom: testiranje uvrtanjem i testiranje razdvajanjem;</i>	T	P	<i>Kontrolisanje vara tesom destrukcije</i>
<i>Ukupno</i>	416		30%	70%	

➤ Profil kandidata:

.	Vrsta invalidnosti/radna sposobnost	
.	Prethodne kvalifikacije	
.	Posebna znanja i veštine/radno iskustvo	

Nastavni metodi koji će biti korišćeni u realizaciji programa su: dijaloški, monološki, demonstrativni i ilustrativni.

➤ Oblasti i predavač/instruktor:

R edni broj oblasti	Naziv oblasti	Predavač
	Organizacija društva i korporativna kultura	

	Zakonska regulativa koja se odnosi na prava i obaveze zaposlenih	
	Bezbednost i zdravlje na radu	
	Protiv požarna zaštita	
	Sticanje praktičnih znanja i umeća u merenju i kontroli delova u procesu rada i ostvarivanju kvaliteta proizvoda	
	Osnove procesa elektrootporskog tačkastog zavarivanja	
	Oprema za tačkasto zavarivanje i njeno podešavanje	
	Postupak elektrootporskog tačkastog zavarivanja	

➤ Predlog dinamike realizacije navedenog programa obuke:

Ukupan broj časova po programu	
Broj radnih dana u sedmici	
Broj časova po danu	
Ukupno vreme za realizaciju obuke (u radnim danima)	
Broj lica koja će biti uključena u program	
Broj grupa	
Veličina grupe	

➤ Udžbenici, priručnici i multimedijalni materijali koji će biti dati polaznicima na korišćenje:

U cilju postizanja što boljih rezultata polaznici će na korišćenje dobiti sledeće materijale:

1. Skriptu sa nastavnim materijalom koji će se obrađivati tokom obuke

---

2. CD sa Power point prezentacijama i video zapisima koji će se koristiti tokom obuke

---

3. _____

➤ Lokacija, prostorni i tehnički uslovi

1. Lokacija izvođenja obuke

1.1 Teorijski deo

- A. Mesto i opština
- B. Adresa

1.2 Praktični deo u kabinetima za praksu

- A. Mesto i opština
- B. Adresa

1.3 Praktični deo u preduzeću (ukoliko se obuka izvodi u drugom preduzeću)

- A. Naziv preduzeća
- B. Mesto i opština
- V. Adresa

2. Prostorni uslovi

2.1 Opis zgrade u kojoj se nalaze učionice, kabineti, proizvodni pogoni i sl. (poslovna zgrada, stambena zgrada, firma .....)

-sve prostorije se nalaze u prizemnom (pogon) i spratnom delu (učionice, kabinet, pomoćne i zajedničke prostorije) objekta koji služi za proizvodnju i montažu lakih teretnih prikolica i imaju zajednički sanitarni čvor, prirodnu i veštačku osvetljenost.

- pomoćne prostorije su garderoba i trpezarija

2.2 Učionice, kabineti i sl.	Površina u m ²	Broj jedinica	Broj polazničkih mesta
A) Učionica gde se izvodi teorijska nastava			
B1) Kabinet gde se izvodi praktična nastava			
B2) Proizvodni pogon i sl. <u>(za obuku u drugom preduzeću)</u>			
C) Pomoćne i zajedničke prostorije			
D) Ostalo (navesti)			

2.3 Osvetljenje, ventilacija: u svim objektima je prisutno prirodno i veštačko osvetljenje i prirodna ventilacija;

3. Oprema, alati i nastavna sredstva (detaljno opisati alate, opremu i nastavna sredstva koja će biti na raspolaganju polaznicima obuke za zajedničku upotrebu i pojedinačno) :

- učionica je opremljena stolovima, stolicama i tablom, panoom za prezentacije i video projektorom;

- kabinet za praktičnu nastavu je opremljen ručnim alatima, merilima, obeleživačima, radnim stolovima;

- u proizvodnom pogonu instalirana je linija za proizvodnju poštanskih sandučića i ormarića za prvu pomoć na kojoj se nalaze aparati za elektrootporosko tačkasto zavarivanje koje će polaznici koristiti tokom obuke.

➤ Provera znanja i veština:

Provera stručne osposobljenosti se vrši:

- Tokom programa
- Na kraju programa
- Kombinovano

Prva nedelja	Učionica	Poznavanje organizacione šeme društva i pravila ponašanja u toku rada (Usmeno ispitivanje)	Kategorijalno: - zadovoljio - nije zadovoljio	Predavač
Prva nedelja	Učionica	Poznavanje Zakona o radu i kolektivnog ugovora (Usmeno ispitivanje)	Kategorijalno: - zadovoljio - nije zadovoljio	Predavač
Druga nedelja	Učionica	Provera osposobljenosti za zdrav i bezbedan rad (Pismeno testiranje)	Kategorijalno: -osposobljen -nije ospobjlen	Stručno lice za bezbednost i zdravlje na radu
Druga nedelja	Učionica	Test za proveru znanja iz osnova zaštite od požara i eksplozija (Pismeno testiranje)	Kategorijalno: - zadovoljio - nije zadovoljio	Referent protiv požarne zaštite
Treća nedelja	Kabinet	Praktična znanja i umeća u merenju i kontroli delova u procesu rada i ostvarivanju kvaliteta proizvoda Usmeno – provera poznavanja alata i pribora za ocrtavanje i obeležavanje; čitanje tehničkog crteža i analiza tehničkog crteža i prenošenje mera na materijal Praktično – priprema materijala za obeležavanje, zatim prenošenje mera zadatih tehničkim crtežom korišćenjem adekvatnog pribora i alata	Kategorijalno: - zadovoljio - nije zadovoljio	Instruktor
Četvrta nedelja	Kabinet	Osnove procesa elektrootporskog tačkastog zavarivanja Usmeno - provera poznavanja vrsta zavarivanja, nastanka i razvoja elektrootporskog zavarivanja, prednosti, nedostataka, faza i primene elektrootporoskog	Kategorijalno: - zadovoljio - nije zadovoljio	Instruktor

		zavarivanja		
Osma nedelja	Kabinet, Pogon	<p>Oprema za tačkasto zavarivanje i njeno podešavanje</p> <p>Usmeno-provera poznavanja podešavanja aparata, vrsta, znakova oštećenja načina menjanja i održavanja elektroda, podešavanje i centriranje elektroda, određivanje pritiska čeljusti, vremenskog intervala protoka i jačine struje.</p> <p>Prakrično- lice treba da zna da po zadatim zahtevima za određeni vremenski samostalno podesi aparat za tačkasto zavarivanje.</p>	<p>Kategorijalno:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zadovoljio - nije zadovoljio 	Instruktor
Na kraju obuke	Kabinet, Pogon	<p>Postupak elektrootporskog tačkastog zavarivanja</p> <p>Usmeno- provera poznavanja površinske pripreme materijala, poravnjavanja ivica i spojeva komada koji se obrađuju, određivanja i obeležavanja mesta koje vari, podešavanja čeljusti i elektroda za pristup mestu varu, karakteristika varu, kontrolisanje zavarenog komada;</p> <p>Praktično- lice treba da zna da po zadatom zahtevu za određeni vremenski period izvede radnu operaciju uz pravilno korišćenje opreme; Npr.- određivanje i obeležavanje mesta varu prema zadatom zahtevu, poravnjavanja ivica i spojeva zadatog komada, podešavanje čeljusti i izbor elektroda za pristup mestu varu i zatim izvođenje same operacije zavarivanja.</p>	<p>Kategorijalno:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zadovoljio - nije zadovoljio 	Instruktor

C) PRIMER OSNIVAČKOG AKTA PREDUZEĆA (za udruženja gradjana)

Na osnovu člana 104. – 183. Zakona o privrednim društvima, osnivač društva sa ograničenom odgovornošću-član društva UG SUPORT, Leskovac, Bulevar oslobođenja b.b., MB 17286951, dana 09.03.2011.g. doneo je

ODLUKU O OSNIVANJU PRIVREDNOG DRUŠTVA SA OGRANIČENOM ODGOVORNOŠĆU (DOO)

Član 1.

Ovom Odlukom se uređuje:

- pretežna delatnost društva;
- vrednost osnovnog kapitala društva;
- način i vreme uplate novčanog uloga;
- ukupan iznos troškova osnivanja društva;
- vrsta i nadležnosti organa društva;
- zastupanje društva;
- način promene pravne forme društva;
- trajanje i prestanak društva;
- ostala pitanja.

Član 2.

Puno poslovno ime društva glasi:

Preduzeće za proizvodnju galerije, rehabilitaciju i zapošljavanje OSI "SUPORT" doo, Leskovac, Trg 2 (u daljem tekstu: Društvo)

Skraćeno poslovno ime Društva glasi:

"SUPORT" doo, Leskovac

Član 3.

Sedište Društva je na sledećoj adresi:

Leskovac, Trg 2

Član 4.

Pretežna delatnost kojom će se Društvo baviti je:

17.21 Proizvodnja ambalaže od papira i kartona

Društvo može obavljati i druge delatnosti, uključujući i spoljnotrgovinsku delatnost, osim onih delatnosti za koje je neophodna prethodna saglasnost nadležnog organa.

Član 5.

Ukupan upisani osnovni kapital Društva je u novcu i iznosi:

500.- € (slovima: pet stotina evra) u dinarskoj protivrednosti, po srednjem kursu NB Srbije, važećem na dan uplate.

Ukupan uplaćeni novčani deo osnovnog kapitala Društva iznosi:

250.- € (slovima: dvestotine pedeset evra) u dinarskoj protivrednosti, po srednjem kursu NB Srbije, važećem na dan uplate.

Preostali neuplaćeni ulog u iznosu od 250.- € (slovima: dvestotine pedeset evra) biće uplaćen u roku od dve godine od dana registracije društva u Registar privrednih subjekta.

Član 6.

Osnivač Društva, odnosno njegov jedini član je:

**UG „SUPORT“ Leskovac, MB XXXXXXXXXX, PIB XXXXXXXXXX
sa udelom od 100%.**

Član 7.

U pravnom prometu sa trećim licima Društvo istupa u svoje ime i za svoj račun.

Za obaveze prema trećim licima, nastale u poslovanju Društva, Društvo odgovara svojom celokupnom imovinom.

Član Društva ne odgovara za obaveze Društva, osim do iznosa neunetog uloga u imovinu društva i u drugim slučajevima predviđenim zakonom.

Član 8.

Društvo ima **Upravni odbor**, kao organ upravljanja.

Upravni odbor ima 5 članova, koje bira osnivač-član Društva. Članovi upravnog odbora mogu biti i lica koja nisu članovi Društva.

Članovi Upravnog odbora se biraju ne neodeđeno vreme, s tim što im članstvo u upravnom odboru prestaje razrešenjem, ostavkom ili na drugi, zakonom predviđen način.

Za članove PRVOG Upravnog odbora, ovim osnivačkim aktom, imenuju se:

1. Petar Petrović, iz Leskovca, JMBG xxxxxxxxxxxxxxxx
2. Mile Petrović, iz Leskovca, JMBG xxxxxxxxxxxxxxxx
3. Petar Mitić, iz Leskovca, JMBG xxxxxxxxxxxxxxxx
4. Petar Perić, iz Leskovca, JMBG xxxxxxxxxxxxxxxx
5. Pera Petrović, iz Leskovca, JMBG xxxxxxxxxxxxxxxx

Prvi predsednik Upravnog odbora, određen ovim osnivačkim aktom je **Petar Petrović, iz Leskovca, JMBG xxxxxxxxxxxxxxxx**

dok će ubuduće, članovi Upravnog odbora posebnom odlukom birati i razrešavati Predsednika Upravnog odbora.

Predsednik Upravnog odbora Društva je lice ovlašćeno na zastupanje Društva u unutrašnjem i spoljnotrgovinskom prometu, bez ograničenja.

Pored Predsednika Upravnog odbora, Društvo može zastupati i zastupnik Društva, što se uređuje posebnom odlukom.

ORGANI DRUŠTVA

Član 9.

Poslove koji po Zakonu o privrednim društvima spadaju u delokrug Skupštine, vrši član Društva, pošto se radi o jednočlanom društvu.

Član Društva odlučuje o:

1. odobravanju poslova zaključenih u vezi sa osnivanjem društva pre registracije;
2. izboru i razrešenju članova Upravnog odbora i utvrđivanju njihove zarade;
3. odobravanju finansijskih izveštaja;
4. vremenu i iznosu isplate dobiti članu društva;
5. imenovanju internog revizora ili revizora društva i potvrđivanju njihovih nalaza i mišljenja, utvrđivanju naknade ili drugih uslova njihovog ugovora sa društvom;
6. imenovanju likvidacionog upravnika i potvrđivanju likvidacionog bilansa;
7. povećanju i smanjenju osnovnog kapitala društva i emisiji hartija od vrednosti;
8. davanju prokure i poslovnom punomoću;
9. prijemu novog člana i prenosu udela na treća lica;
10. statusnim promenama, promeni pravne forme i prestanku društva;
11. odobrenju pravnih poslova Predsednika upravnog odbora i drugih lica, u skladu sa članom 35. Zakona o privrednim društvima;
12. sticanju, prodaji, davanju u zakup, zalaganju ili drugom raspolaganju imovinom velike vrednosti, u skladu sa Zakon o privrednim društvima;
13. izmeni osnivačkog akta ili ugovora članova društva;
14. obrazovanju ogranka Društva;

15. promeni poslovnog imena;
16. davanju i opozivanju prokure.

Član 10.

Poslove koji po Zakonu o privrednim društvima spadaju u delokrug Upravnog odbora ili direktora Društva, obavlja Upravni odbor Društva.

Upravni odbor Društva je, naročito nadležan za:

- 1) zastupanje Društva i vođenje poslovanja Društva u skladu sa zakonom i ovim osnivačkim aktom;
- 2) utvrđivanje predloga poslovnog plana;
- 3) obaveštavanje člana Društva o poslovanju;
- 4) sprovođenje odluka člana Društva;
- 5) zaključenje ugovora o kreditu;

Član 11.

Društvo u unutrašnjem i spoljnotrgovinskom prometu zastupa **Predsednik Upravnog odbora**, sa neograničenim ovlašćenjima, s tim što Društvo može zastupati i drugi zastupnik Društva, što se određuje posebnom odlukom.

Upravni odbor i Predsednik upravnog odbora se imenuju posebnom odlukom, osim prvog Upravnog odbora i predsednika Upravnog odbora, koji su imenovani ovim osnivačkim aktom društva.

Član 12.

Društvo se osniva na neodređeno vreme.

Društvo prestaje odlukom člana Društva ili u drugim slučajevima predviđenim zakonom.

Član 13.

Ukupan iznos troškova osnivanja Društva u potpunosti padaju na teret osnivača društva.

Na sva pitanja koja nisu regulisana ovim Aktom o osnivanju, primenjivaće se Zakon o privrednim društvima.

Član 14.

Izmene ovog Akta o osnivanju vrše se u pisanoj formi.

Ovaj Akt o osnivanju je sastavljen u pet istovetnih primeraka, jedan za postupak registracije, tri za člana Društva, jedan za sud radi ovore.

Ova Odluka, kao osnivački akt društva, stupa na snagu danom ovore od strane suda.

Osnivač Društva :
UG SUPPORT, Leskovac

Osnovni sud u Leskovcu potvrđuje da je osnivač **Preduzeća za proizvodnju galanterija, rehabilitaciju i zapošljavanje OSI "SUPPORT" d.o.o., Leskovac**, koga zastupa Petar Petrović, iz Leskovca, JMBG xxxxxxxxxxxxx, sudu poznat preko l.k. XXXXXXXXXX PU Leskovac, ovu Odluku o osnivanju svojeručno potpisao, u svemu za svoju priznao, te sudu na overu podneo.

Taksa u iznosu od 1.970,00 dinara naplaćena je.

OSNOVNI SUD LESKOVAC, dana -----

Ov.br.-----

Radnik suda za overu:

D) PRIMER MANAGEMENT PLANA - na osnovu kog se pristupa izradi biznis plana i osnivanja Preduzeća za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba sa invaliditetom

Preduzeće za proizvodnju galanterija, rehabilitaciju i zapošljavanje osoba sa invaliditetom "Suport"

Menadžment plan

UVOD

Preduzeće za proizvodnju galanterija, rehabilitaciju i zapošljavanje osoba sa invaliditetom "Suport" osniva udruženje građana Suport u partnerstvu sa udruženjima osoba sa invaliditetom u cilju zapošljavanja OSI i profesionalne rehabilitacije i finansiranja usluga socijalne zaštite namenjene osobama sa invaliditetom nadležnosti lokalne samouprave u skladu sa Zakonom o socijalnoj zaštiti i standardima za usluge socijalne zaštite. Preduzeće se osniva za delatnost proizvodnje eko ambalaže na osnovu iskazanih potreba privrednika sa teritorije Jablaničkog okruga i smernicama udruženja osoba sa invaliditetom.

1. Plan proizvoda i usluga

U skladu sa pozitivnim zakonskim propisima i merama za realizaciju i osnaživanje Aktivnih politika zapošljavanja osoba sa invaliditetom sa razvojem mera i podsticaja usmerenih na podizanje motivacije, zapošljavanje i samozapošljavanje osoba sa invaliditetom, u skladu sa zakonom. Razvoj zajednice novim zapošljavanjem i održivim poslovanjem na duži rok nije zamislivo bez društvene odgovornosti koju podrazumavaju osnivanje socijalnih preduzeća, povećanje zapošljivosti vunerablelnih grupa i ugradjivanje visokih ekoloških standarda.

Galanterija iz proizvodnog programa Preduzeća "Suport" se izradjuju od materijala koji su tako odabrani da se praktično 100% razgradjuju bez ostatka, i moguće ih je u potpunosti reciklirati, pošto su 99.8% celuloznog sastava (papir, karton i pamuk).

Kese se izradjuju u dve varijante: od 120 gr/m² ofsetne hartije (bele), ili od 80 gr/m² natrona (smedjeg) u procesu proizvodnje koriste se islučivo ne-toksične boje i pomoćna hemijska sredstva, tako da SVI naši proizvodi ne zagadjuju okolinu. U proizvodnji ovog programa posebno se vodi računa o štednji energije. Svi proizvodi iz ovog programa nose i odgovarajuću ekološku poruku.

Preduzeće "Suport" će proizvoditi ..... Proizvodnja će se obavljati na ....., koju opslužuje idealno jedan radnik na mašini i jedan radnik u pripremi.

2. Plan pripremnih aktivnosti

U skladu sa članom 5. Zakona o privrednim društvima („Sl. glasnik RS“, broj 125/04) delatnost za koju je zakonom Osnivač će pribaviti propisane saglasnosti i dozvole da se može obavljati ovu delatnost. U tom smislu i u skladu sa Zakonom Preduzeće za proizvodnju galanterija, rehabilitaciju i zapošljavanje osoba sa invaliditetom "Suport" Leskovac upisaće se u registar privrednih subjekata nadležnog organa, uz prethodno pribavljenu dozvolu ministarstva nadležnog za poslove zapošljavanja. Preduzeće će kupovinom automatske mašine ..... u prostoru koji lokalna samouprava stavlja besplatno na raspolaganju novom privrednom subjektu, zaposliti u prvoj godini poslovanja 4 osobe sa invaliditetom koje će uz podršku tročlanog stručnog tima koji će biti angažovan sa delom radnog vremena, kroz rad biti stručno vođeni i rehabilitaciji, socijalnom uključivanju i radno osposobljavanje, zaposliće se takođe dvoje radnika sa evidencije Nacionalne službe zapošljavanja, kvalifikovanih za rad na odnosnoj mašini i zainteresovani volonteri osnivača i Udruženja đačkih parlamenata Jablaničkog okruga.

3. Tehnološki plan

Tehnologija rada preduzeca zasniva se na principima socijalnog preuzetništva. Socijalna preduzeća nisu konkurenčija profitnim firmama već njihova dopuna i šansa da socijalno ugrožene grupe sebi obezbede bar minimlano uslove za egzistenciju, odnosno da se smanji siromaštvo u Srbiji. Da bi socijalna preduzeća mogla da opstanu i plasiraju svoje proizvode potrebna im je podrška države, ali i velikih trgovinskih lanaca, lokalne samouprave i čitave zajednice. Preduzeće će kupovinom automatske mašine ..... u prostoru koji lokalna samouprava stavlja besplatno na raspolaganju novom privrednom subjektu, zaposliti u prvoj godini poslovanja 4 osobe sa invaliditetom koje će uz podršku tročlanog stručnog tima koji će biti angažovan sa delom radnog vremena, kroz rad biti stručno vođeni i rehabilitaciji, socijalnom uključivanju i radno osposobljavanje, zaposliće se takođe dvoje radnika sa evidencije Nacionalne službe zapošljavanja, kvalifikovanih za rad na odnosnoj mašini i zainteresovani volonteri osnivača i Udruženja đačkih parlamenata Jablaničkog okruga.

Preduzeće će organizaciono tehnološki biti postavljeno da je usmereno:

da bude prepoznatljiv kao pouzdan partner privrednoj zajednici Jablaničkog okruga u procesu implementacije Zakona o zapošljavanju osoba sa invaliditetom i isporučilac svojih proizvoda i usluga kupcima

da razvije i implementira svetske standarde zasnovan na društvenoj odgovornosti, znanju, planiranju i upravljanju i izvođenju zapošljavanja i profesionalne rehabilitacije osoba sa invaliditetom,

da razvije mrežu klijenata, partnera i saradnika u cilju održivog zapošljavanja OSI

da postane prepoznatljiv kvalitetu proizvoda i rokovima isporuke

da preraste u subjekt koji će godišnje uvećavati broj zaposlenih OSI i koji će biti podrška privrednicima koji zapošljavaju OSI

da obezbedi blagovremeni tok tačnih informacija prema svim relevantnim subjektima o poslovanju, položaju zapošljenih OSI i podatke od interesa za zapošljavanje i profesionalnu rehabilitaciju OSI

da ponudi dimenzije kvaliteta iz oblasti kojima se bavi,

Planirani obim proizvodnje ili usluga

	Proizvod ili usluga	Jedinica mere	Obim proizvodnje	Jed. Cena u dinarima	Vrednost proizvodnje u dinarima
.	Pekarske i hamburger kese	Kg	50.000 kg	140	7.000.000
.	Kese tregerice	Kg	12.000 kg	220	2.640.000
.	Kese tregerice sa četvrtastim dnom	Kg	10.000 kg	270	2.700.000
UKUPNO					12.300.000

Tabela Spisak proizvoda

Finansijska projekcija za prvu godinu

Ukupan prihod	12.300.000
Ukupan fiksni rashod	7.497.600
Ostvarena dobit (1-2)	4.802.400
30% dobiti za udruženjima OSI za usluge socijalne zaštite	1.500.000
10% menadžmentu	480.000
Sredstva za razvoj preduzeća (3-4-5)	2.822.400

4. Plan kadrovanja

Za odlicno obavljanje poslova preduzeca na osnovu potrebne organizacione strukture zadataka i ciljeva preduzeća plan zaposlenih u prvoj godini poslovanja je: 4 osobe sa invaliditetom koje će uz podršku tročlanog stručnog tima koji će biti angažovan sa delom radnog vremena, kroz rad biti stručno vođeni i rehabilitaciji, socijalnom uključivanju i radno osposobljavanje, zaposliće se takođe dvoje radnika sa evidencije Nacionalne službe zapošljavanja, kvalifikovanih za rad na odnosnoj mašini i zainteresovani volonteri osnivača i Udruženja đačkih parlamenata Jablaničkog okruga. Upravni odbor Preduzeća, koga čine predstavnici osnivača i partnera uz učešće predstavnika lokalne samouprave i udruženja preduzetnika Leskovac, će imenovati menadžera Preduzeća koji će biti angažovan na

osnovu ugovora o delu i čiji tromesečni prihod će zavisiti od finansijskog rezultata poslovanja preduzeća.potrebna su cetiri radnika.

Struktura zaposlenih po osnovu zapošljavanja

Osnov	2011	2012	2013
Osobe sa invaliditetom	5	9	9
Kvalifikovani radnici sa tržišta rada	2	4	4
Stručna podrška profesionalnoj rehabilitaciji	3	3	3
Menadžment	1	1	1
UKUPNO	11	17	17

5. Plan objekata i poslovnog prostora

Preduzeće će biti smešteno u prostorijama koje dodeljuje Grad Leskovac na korišćenje besplatno i to u užem centru grada i na taj način ovaj proces zapošljavanja i rehabilitacije OSI čini vidljivijim za zajednicu i ujedno omogućava pristup osobama sa invaliditetom u skladu sa standardima i posvećenim odnosom prema ovoj grupi građana.

6. Plan opreme, uredaja i prateće infrastrukture

Osnovna oprema za proizvodni program, edukaciju i rehabilitaciju upošljenih je Automatska mašina za izradu papirnih kesa i kesa za hamburgere sa flekso štampom spada u usavršene automatske maštine.

TEHNIČKE KARAKTERISTIKE

- Snaga elektromotora 1.1kw i 0,5 kw i 0.25kw
- Broj obrtaja 100 o/min
- Elektronska regulacija broja obrtaja
- Elektronika belezi zadatu metražu, broj urađenih kesa u jednoj smeni, broj kesa kumulativno itd
- Mehanička i elektronska regulacija dužine kesa.
- Podizanja džambo rolni putem mehanizma sa elektromotorom
- Mehanička regulacija kočenja džambo rolni
- Aksijalno pomeranje džambo rolni
- Uz masinu se isporučuje po četiri alata(skija) standardno.
- Uz masinu se isporučuje u standardnom paketu lančanici koji omogućuju četiri različite dužine kesa sto u kombinaciji sa četiri različite širine kesa daje opciju od 16 vrsta kesa.

GABARITI MAŠINE

- Dužina 4.500mm
- Sirina 1.000mm
- Visina 1.700mm

- Na mašini je ugrađen uređaj sa brojačem kesa, indikatorem koji se kada se dostigne programirani broj kesa pali kontrolnu lampicu i daje alarm zvučnim ili svetlosnim signalom, brojačem urađenih ciklusa, paketa i kumulativan prikaz urađenih kesa u jednoj smeni i kumulativno ukupno od početka rada masine.

-Kapacitet masine je u zavisnosti od dužine kese i iznosi u zavisnosti od 45.000 kesa za 7.5h.

-Radni stolovi i oprema za rad osoba sa invaliditetom na finalizaciji i pakovanju proizvoda

-Tri računara sa štampačem i skenerom

Ukupna vrednost tehnologije i opreme iznosi 15000 eura.

Sva oprema je u funkciji izvršenja osnovne delatnosti preduzeća i uslova za rad osoba sa invaliditetom.

7.SWOT analiza

SWOT analiza za našu organizaciju	
Snaga	Slabosti
Reference osnivača stecene u zajednici na osnovu izvedenih projekata u predhodnih 10 godina	Manjak visokoobrazovanog kadra
Menadzerski kadar	Strah od rezultata novog tipa privrednog subjekata (socijalnog preduzeća)
Finansijska stabilnost	Nedovoljno poznavanje tržišta
Radnici jasno znaju svoju poziciju i na osnovu nje iskazana lojalnost	Ogranicenost opremom za izvodnjenje slozenijih zahteva kupaca
Proizvodni strucni kadar	Mentalitet uposlenih kao deo okruženja
Prilike	Opasnosti
Povecan broj privrednih subjekata investitorskih ulaganja u region	Pojacano interesovanje konkurenčije za zajedničko tržiste
Promena političke, zakonodavne i ekonomске strukture drustva	Nepotpuna i rigidna primena zakona koji se odnosi na obaveze privrede prema zapošljavajući OSI
Proces pridruživanja EU i sticanje statusa kandidata	Nedovršen fiskalni sistem
Ozdravljenje i osnajivanje bankarskog potencijala	Nerazvijenost regiona sa tendencijom daljeg siromasenja

SWOT analiza za naše konkurente	
Snaga	Slabosti
Interni finansijski potencijal	Kasnjenje u vlasnickoj transformaciji
Managerski kadar	Visak radne snage
Razvijeniji sopstveni investitorski poslovi	Slabije kvalitativne reference u prethodne tri godine
Poznavanje –trzista	
Siri obim partnera	
Prilike	Opasnosti
Razvoj investicija u regionu	Nepoznavanje terena i lokalnih partnera
Sistem, jedan posao-jedan partner	Visoki troskovi transporta i održavanja proizvodnog procesa

8. Finansijski aspekt poslovanja

Potrebna ulaganja

	Nabavna vrednost	Isporučilac opreme ili izvođač radova	Iznos u dinarima	Izvor sredstava
#	Oprema	Navesti		
1	Mašina za kese štampa u dve boje	Supersoniks AD	1.200.000	Projekat REC/Grad Leskovac
2	Oprema prostora za rad OSI	Javna nabavka	600.000	Ministarstvo rada i socijalne politike
3	Računarska oprema	Suport	300.000	Učešće osnivača
4	Građevinski radovi – uređenje	Javna nabavka	300.000	Učešće lokalne samouprave
5	Kupovina objekta			
6	TOS			
7	Ostala ulaganja			
UKUPNA ULAGANJA:			2.400.000	

Troškovi rada

	Po osnovu zaposlenja	Iznos u dinarima po jedinice mesečno	Iznos u dinarima	Iznos na teret poslovanja preduzeća
1	5 Osoba sa invaliditetom	30000	150000	100000
2	2 Kvalifikovana radnika	30000	60000	60000
3	1 Menadžment	20000	20000	Iz ostvarenog profita
4	3 stručna radnika za podršku OSI	7000	21000	Učešće privredne zajednice
UKUPNI FIKSNI RASHODI ZA ZARADE MESEČNO				160000

Godišnji rashodi

#	Naziv troška	Iznos u dinarima
1.	Osnovni materijal (tabela 3.2) 72.000 Kg papira x 65 din	4.680.000
2.	Lepak za lepljenje kesa i utrošak boje koje u ceni koštanja ulaze sa 1.3 din/kg.	93.600
3.	Energenti	120.000
4.	Amortizacija	70.000
5.	Troškovi održavanja	40.000
6.	Troškovi zarada	1.720.000
7.	Ostali troškovi – komunikacije, prevoz,	300.000
8.	Troškovi programa obuke	474.000
UKUPNI RASHODI		7.497.600

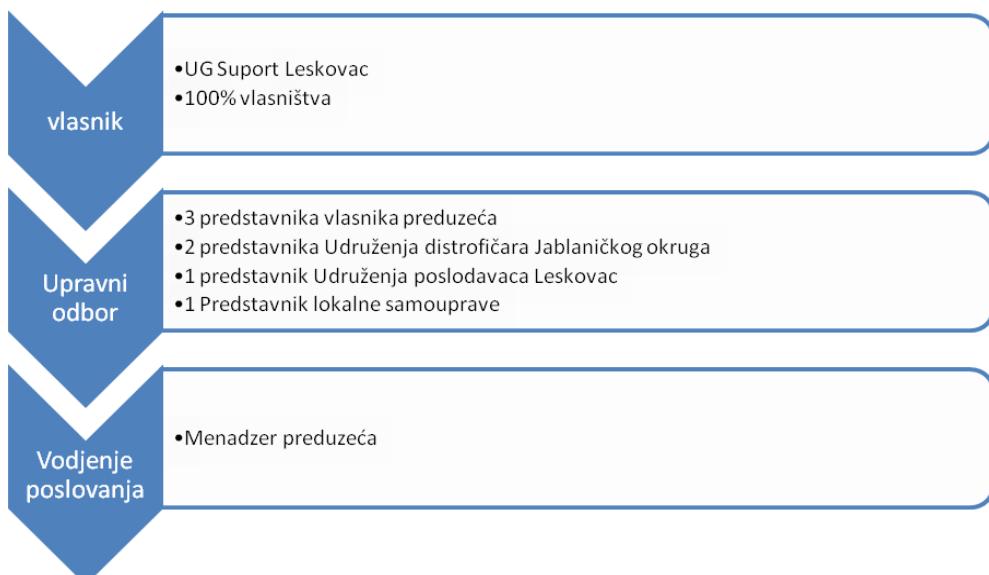
9. Prikaz menadžmenta

Ovaj segmet plana predstavlja profil upravljačke strukture preduzeća koji mora da obezbedi profitabilnost i efikasnost vodjenja privrednog subjekta.

- Menadžment tim (ključna osoba - menadzer)
- Formalna struktura
- Upravni odbor, profesionalni savetnici, konsultanati

Poslovanje vodi Menadžer Preduzeća

Preduzećem upravlja menadžer koga bira vlasnik i na osnovu konkursnih procedura sa utvrđenim kriterijumima imenuje menadzera - lice ovlašćeno vodjenje preduzeća. Upravni odbor Preduzeća, koga čine predstavnici osnivača i partnera uz učešće predstavnika lokalne samouprave i udruženja preduzetnika Leskovac, će imenovati menadžera Preduzeća koji će biti angažovan na osnovu ugovora o delu i čiji tromesečni prihod će zavisiti od finansijskog rezultata poslovanja preduzeća.

Osnovni zadaci upravljačke structure Preduzeća "Suport" su:

- ✓ smanjuje troškove kroz odgovorniji odnos prema imovini
- ✓ povećava assortiman ponude usluga
- ✓ održavamo stalne kontakte sa zajednicom, lokalnom samoupravom i privrednicima kojima smo izvršili realizaciju uspostavljanja preduzeća.

- ✓ Edukacija kadrova u cilju ostvarivanja liderstva na tržištu koje će dovesti do povećanja kvaliteta i obima proizvodnje i prodaje
- ✓ Osavremenjivanje opreme u razvoju preduzeća sa uvođenjem novih tehnologija
- ✓ Povećanje standarda zaposlenih
- ✓ Povećanje socijalne uključenosti OSI, solidarnosti i društvenog kapitala u zajednici

Broj zaposlenih i njihove kvalifikacije.

Kada se govori o broju zaposlenih potrebno je poći od prethodno utvrđene organizacione strukture preduzeća. Obzirom da Preduzeće u svojoj delatnosti ima i process edukacije i profesionalne rehabilitacije, strukturu kvalifikacija će u procesu obuke Preduzeće usmeriti tako da se zaposleni kategorisani OSI uz podršku edukatora i radnika sa iskustvom kvalifikaciono ospособe za radna mesta koja zahteva process proizvodnje, marketinga i prodaje ali i pozicija višeg managmeta.

Struktura zaposlenih po radnom mestu – projekcija						
	2011		2012		2013	
Viši menadžment	1	9%	1	6%	1	6%
Marketing i prodaja	1	9%	1	6%	1	6%
Razvoj	0	0%	0	0%	0	0%
Proizvodnja/pružanje usluga	6	55%	6	65%	11	65%
Službe podrške	3	27%	3	18%	3	18%
Administracija	0	0%	0	6%	1	6%
Ostalo	0	0%	0	0%	0	0%
Ukupno	11	100%	17	100%	17	100%

Angazovani stručni saradnici i konsultanti.

Specifičnost preduzeća zahteva da se angažuju kompetentni akreditovani stručnjaci za rad na edukaciji i profesionalnoj rehabilitaciji zapošljenih osoba sa invaliditetom. Stoga će se angažuju spoljni stručnjaci prema zahtevima i procedurama Ministarstva za rad i socijalnu politiku i Nacionalne službe zapošljavanja. U planu edukacije i profesionalne rehabilitacije se definišu kriterijumi za ocenu opravdanosti angažovanja spoljnih saradnika, konsultanata i specijalista.

Zadaci stručnih saradnika i konsultanata će se sastojati od:

- podsticanje zapošljavanja radi stvaranja uslova za ravnopravno uključivanje osoba sa invaliditetom na tržište rada
- obezbeđivanje tehničke, stručne i finansijske podrške za prilagođavanje poslova, radnog mesta ili poslova i radnog mesta, uključujući i tehnička i tehnološka pomagala u cilju povećanja mogućnosti zapošljavanja ili održanja zaposlenja osoba sa invaliditetom;
- Omogućavanje privrednoj zajednici isplativo i društveno odgovorno uključivanje u primenu Zakona o zapošljavanju i profesionalnoj rehabilitaciji osoba sa invaliditetom
- Obezbeđivanje zadržavanje tokova novca u zajednici na osnovu Zakona i podzakonskih akata koji regulišu finansijske obaveze privrednika u zapošljavanju OSI i finansijskim obavezama u slučaju izostanka zapošljavanja OSI
- Odrzivo finansiranje usluga socijalne zaštite osobama sa invaliditetom u Jablaničkom okrugu
- Razvoj socijalnog preduzetništva i povećano zapošljavanje OSI u okviru preduzeća

Poslove računovodstva u pocetku obavlja vlasnik a sa razvojem u planu je angazovanje strucnog lica kako bi povećali efikasnost.

10. Strategija razvoja

U narednom periodu planiramo da nastavimo rast obima proizvodnje koji je u prve tri godine očekujemo stopu rasta koja je bila prouzrokovana i faktorima koji nisu bili samo rezultat rada preduzeća i na toj osnovi povećanje broja zaposlenih osoba sa invaliditetom i kvalifikovanih radnika sa evidencije nacionalne službe zapošljavanja. Stoga je projektovan rast u prve tri godine prilagođen realnim pokazateljima i mogućnostima.

Na osnovu projektovanih investicija u sledećim godinama u visini od 10.000 evra po godini obezbediće se upotpunjavanje postojeće opreme i kadrova kao i tehnološka modernizacija i obogaćivanje kadrovskim potencijalom za očuvanje i razvoj pozicije na osvojenom tržištu u cilju proširenja delatnosti i lepeze proizvoda u skladu sa zahtevima privrednih subjekata kupaca proizvoda.

11. Ostala relevantna određenja menadžment plana

Na osnovu sporazuma osnivača i partnera 30% ostvarenog profita će biti preusmereno udruženjima osoba sa invaliditetom za finansiranje usluge Personalni asistent a ostatak profita će se na osnovu odluka Upravnog odbora plasirati u razvojne projekte preduzeća.

Obzirom da se preduzeće formira na principima preduzeća Socijalnog preduzetništva, visina zarada zaposlenih u preduzeću, a na osnovu postignutih finansijskih rezultata, će se kretati u rasponu od propisane minimalne zarade do najviše 120% prosečne mesečne zarade zaposlenih u Republici. Ovakvim načinom upravljanja finansijskim poslovanjem, dugoročno će biti obezbeđen plasman profita u razvoj usluga socijalne zaštite namenjenih osobama sa invaliditetom.

**Delegation of the European Union to the Republic of Serbia,
Under the Strengthening Serbia-EU Civil Society Dialogue Project, funded by EU**